Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Straßburg], 1481

[Legende CCI (De sancto gangolfo) – CCCXV (De cena domini)]

urn:nbn:de:bsz:31-306710

Visual Library

xp̄i diſtribuit. ¶ In tp̄e famis brigida perexit ad ep̄m ibor:vt ab eo pe
teret fruges. Ille tp̄e q̄dragesime cū aliū nō hr̄et.panē durū cū lardo p
poſuit. ⁊ illa cū ep̄o comedit. Due aūt illius puelle nolentes carnē come
dere abſconderūt:ſʒ ille verſe ſunt in duos ſpentes vñ grauiter a brigida
corā ep̄o increpate ſūt. Nūc eis penitentib⁹ illis orātib⁹ ſpentes muta
ti ſunt in panem. Poſt multa talia admirāda brigida migrauit ad dn̄m

De ſancto gangolfo

CCI

Gangolfus ex nobili genere burgundie oriundus fuit. Qui q̄
dam vice in campania ad fontem veniens ⁊ de aqua bibens.
venit dn̄s loci vbi fons emanauit:⁊ ei fontē venalem exhibuit
Sanct⁹ vero memor illius verbi dn̄ici. Si dixeritis huic monti:tolle te.
⁊c̄.emit fontem centū ſolidis. Cum aūt hoc vxori domū veniens narra
ret.et ab ea deriſus.baculū quem manu tenebat:ſolo infixit.quo retrac
to ſtatim fons erupit:ſicut ille quē emerat. ⁊ in loco vbi in campania fue
rat nunq̄ plus emanauit. ¶ Vxor aūt eius a quodā clerico nephario pol
luitur.ita q̄ de h̄ eā ſup his interpellaret. ⁊ ipſa inſtāter negaret Immit
te inquit manū in fontem:vt deus qui cuncta videt veritatem oſtendat.
Illa impterrita immiſit:ſtatim carnes vſqʒ ad oſſa dependebant. Tunc
ille. Morte quidē digna es:ſed ei qui cuncta iudicat reſuo te Cleric⁹ ve
ro mulieri adherens q̄dam nocte ceruicē gangolfi abſcandere volens.ip
ſum in coxa vlnerauit. Qui poſt aliquos dies ſumpta ꝯmuniōe ad dn̄m
migrauit.q̄ miracul' multis claruit. Cleric⁹ vero vt iudas mortu⁹ crepuit
medius. Vxor aūt gangolfi cum audiuit q̄ maritus eius egros ſanaret
Reſpondit. Sic facit virtutes gangolfus.ſicut anus meus.ſtatim a pte
illa turpis ſonus pdiit. Taliqʒ deinceps ſubiacuit opprobrio.vt omi vi
ta ſua eodeʒ die.ſ.ſexta feria.quot verba ptulit.tot turpes ſonos ab illa
parte emiſit

De ſācto Vdalrico

CCII

Vdalricus ex nobili alemanoꝝ genere ortus in monaſterio ſan
cti galli enutritur:vbi dum habitū vellet accipe:ab incluſa p
hibetur:dicente ſibi:q̄ futurus eſſet ep̄s in auguſta. Quod p
cedente tp̄e factum eſt. ¶ Quadam vero die cum ſancto Conrado con
ſtantienſi ep̄o ad menſam conſedit:a qua conſurgens ter miſſam celebra
uit. Quod dum conrado innotuit:dixit. Nemo illi hodie ſaturior ad miſ
ſam acceſſit:credenſ eum comediſſe ¶ Per oleum in cena domini ab eo
conſecratum multi ſunt ſanati:et oculi plurimi illuminati. ¶ Quodam
tempore in die ſancti iohānis baptiſte graui infirmitate oppreſſus.duo
iuuenes aſtiterūt ei:quoꝝ vnus ait Quare nō ſurgis.debes eñ ad ſan
ctum Iohannem miſſam hodie celebrare. Qui ſurgens.bis eodem die

celebrauit. Poſt mlta miracula anno dñi nõgenteſimo. etatis ſue. lxxxiii
ordinatõis ſue. l. migrauit ad dñm. Cuiꝰ corpus cũ ad lauandũ fuit denu-
datũ: tãta fragrãcia de eo emanauit: vt cũcta pectora aſtãtia replerẽtur
Portaſ igiſ ad eccſiaz: ſupuenit wolfgãgꝰ ratiſbonẽſ epſ: ⁊ ipm i eccia
ſcẽ affre honorifice ſepeliuit. Cxciii.

De ſancta Affra

Affra filia hilarie cꝰ ꝓgenitores a cipro venerãt: cũ eſſent cultui
veneris dediti: ipſa cum ancill' ſuis meretricio ſe dedicauerat
Narciſſus epſ cũ felice dyacono ꝑſecutõez dio
cleciani deuitãs: ignorãs igreſſus eſt. Et p̃mo ꝓ turpi amatore ſuſceptꝰ
eſt. poſtea xp̃ianoꝝ epſ cognitꝰ. Affra pedibꝰ epi aduoluiſ: ⁊ ſtatim con
uertitur. Hc mane xp̃iani q̃runſ. ſed affra ſub lini faſcicul' eos abſcondit
Tũc affra epm ad hilariã mr̃em ſuã ducit: q̃ etiã aduoluta pedibꝰ eiꝰ ef
ficiſ xp̃iana. Tũc clãat demõ ſr̃ epm ſe iniuſte a ſuis hitatõibꝰ expelli: et
recuſat abſcedere: niſi aliq̃ aĩa ſibi in p̃tãtem detur. Datur ergo ei dra-
co magnꝰ ab epo in faucibus alpiũ quem ſtatim demon occidebat. Tũc
narciſſus domũ hilarie i eccſiaz ꝯſecrauit: ⁊ dyoniſiũ auũculũ affre epm
ordinauit in auguſta. Affra vero cũ ſolita exercere negligit: gaio iudici
accuſatur. Cui dum iudex paganus diceret deum xp̃ianoꝝ meretrices
abhorrere: ⁊ xp̃m hitare in talibꝰ non poſſe. Affra rñdit. Xp̃m ꝓ pctõri
bus veniſſe. Iubetur in inſula lici fluminis cremari. mr̃ aũt ⁊ ancille dũ eã
ſepeliſſent. ibidem comprehenſe in igne cremãtur Cxciiii.

De ſãcto oſualdo

Oſualdus rex angloꝝ: filius achie: ſororis ſãcti admũdi regis
qui ⁊ ꝓ xp̃o occubuit. fuit vir magnaꝝ elemoſinaꝝ. In die pa-
ſche ab aydano lindiſfranenſ diuina audiẽs. ⁊ cũ linguã igno
raret rex populo interp̃tabaſ. Et die dũ paupes cõfluerent: ⁊ iam oĩa vi
ctualia eſſent diſtributa: diſcũ argẽteũ fecit cõfringi. ⁊ dari egenis. Cui
epſ cõgratulãs: manũ eiꝰ oſculabatur: dicẽs. nunq̃ inueteraſcat hec ma
nus. ⁊ factuz eſt ita. Permanet eñi vſq3 hodie. Qui etiã die ac nocte va
cabat diuis. ⁊ aut ſupinis aut flexis genibꝰ gr̃as agebat. Fr̃e ſuo camfri
do ab impiis perempto. ducem britonũ cum multis ſup ſe venientez ipe
erecto crucis vexillo et flexis genibꝰ ſupauit. Nono aũt regni ſui anno
etatis vero. xxxviii. rex mercioꝝ qui anteceſſorem ſuum ꝑemerat. ipſuz
in prelio occidit. et caput cum manibꝰ et brachiis ignominioſe ſtipiti ſu
ſpendit. qui poſtea multis claruit miraculis. Scolaſticꝰ quidã bona di
cens. et mala faciens ad extrẽa ꝑductꝰ. vidit ſe ad inferos duci. inuocat
auxiliuz oſualdi. et allata ſibi p̃ticula pali in quo caput oſualdi cum mani
bus pependit. et in aq̃ bñdicta poſita et eo potato vitã obtinuit et ſalutẽ

De ſancta Tecla

CCV

Tecla ſponſa thamiri: ſedens in feneſtra ſua audiuit paulum: qui yconiū venerat de virginitate p̄dicantē. illi adheſit. Tyt⁹ inibi preceſſerat ⁊ paulum ſe deſcripſit. Statura breuis. capite robuſto. ſupcilijs iunctis. naſo aquilino. gr̄a plenus. Tunc mr̄ tecle. filiam cum ap̄lo accuſauerat. vnde ambo ad ꝓconſulem trahūtur. mr̄e ꝯ filiam clamante: qꝛ ſponſum ſuū ꝯtempnit: ⁊ huic adheret. Tūc paulus expellitur: ⁊ tecla igni iniecta illeſa exiuit: et inuenit paulum pro ſe orantē ⁊ ſtatim ſequit̄ anthiochiam. Ibiqꝫ a quodā cōcupiſcitur: ſed videns ſe cōtemni pro ſacrilega iudici traditur. Seq̄nti die tecla inter leones et leenas ⁊ vrſos ꝓijcitur: ſed oēs ſe inuicē interficiūt. ⁊ virgo illeſa p̄manſit. Tunc in aquā inter feras ꝓijcitur: et dixit. In no. p. ⁊ f. ⁊ ſ̄ſ. ſit michi hec aqua fons baptiſmi. et omnes fere ſtatim moriebātur. Iterū in amphiteatro inter feras ꝓijci crudeliores iubetur: ſed pie mr̄one cōfluūt ⁊ odorifera quedam aptant ut fere dormiant ⁊ mitigentur: quib⁹ ſtatim ſoporatis: thauri fortiſſimi adducuntur: quib⁹ ignita ferramēta ad genitalia ligantur: ut magis ſeuiant. ⁊ virgo ligata inter illos ꝓijcitur: ſed illeſa ⁊ cōbuſtis vinculis abſoluitur. Deinde iterum cū ap̄lo ſuironā p̄git tandē a paulo recta bn̄dictōne ſumpta: yconiū redijt. ⁊ ſponſū mortuū reperit. Mr̄ eius in ſua nequitia permanſit. ipſa vero multa ꝑ virginū mr̄ extitit: et orans ad dominum migrauit.

CCVI

De ſancta kunegunde

Ex nobiliſſimo gentū magnoꝝ videlꝫ auguſtoꝝ ſanguie duo immarceſſibilis gl̄e flores emicuerūt. ſc̄os videlꝫ henric⁹. romani impij glorioſiſſimū decus. eiuſqꝫ digniſſima collectal̄ pie mēorie kunegundis impatrix. Eadēꝫ vero btā ⁊ deo dilecta kunegūdis terreno impatori corpal̄r nō carnal̄r ꝯiuncta. celeſti regi virginitatē ſuam cōſecrauit: quā vſqꝫ in finē caſti ꝯiugis ꝯſenſu teſte deo ꝯſuauit. Quod poſtmodū diuinitatis teſtimoniū ne lumen in tenebris lateret: oñdit. dū eam ad confundendū virginitatis hoſtem et obſtruendū os mendaciū. ꝯ virginem xp̄i loq̄ntiū. ſup ignitos vomeres incedere: ⁊ illeſā ꝓcedere dedit. In faſtibus itaqꝫ cōſtituta cōtinentie ſue gl̄iam ſub terreni clamide imperij ſatagebat abſcōdere: vt tāto ꝓpenſius q̄nto efficaci⁹ poterat: ꝓmoueret. q̄ deo inſtigāte illo q̄ꝫ adiuuāte ad laudē ipi⁹ cogitabat p̄ficer̄ Deniqꝫ p⁹mod̄ nouellā fecūdiſſime plātatōis ſue eccl̄iaꝝ quā cū illo ſuo ſtudioſiſſimo coopatore henrico in loco bābgenſi venuſtiſſime ſic̄ hacten⁹ cernit̄: fabricauit. ſub ꝓcinio p̄cipis ap̄loꝝ beati petri ⁊ ſc̄i georgij martiris. mōaſteriū ſub regula bt̄i bn̄dicti ad aq̄lōarē plagā in honore ſancti michael̄ archāgeli extruxit. nō minori ſtudio p̄dioꝝ q̄ꝫ ac diuerſoꝝ

donariis ornamentoꝝ. Terciam demū verſus meridiē ſub ordine cano
nicoꝝ ſub titulo beati ꝓthomartiris ſtephani paruo quidē ſcemate ſed
maiori opera de ſuo m̄rimonio eccleſiā dedicauit: ad quā dedicandā be
nedictū papam quem priuatꝰ deo dignus imperator henricus ad cōfirmā
dum bambergenſem pontificatū aduocauerat: venire rogauit. ipſa quoq; il
lud pſalmigraphi ſecum decantās. Dñe dilexi decorem domus tue. Di
uerſa eidem eccl'ie iuxᷓ imperialē magnificentiā mūera cōtulit: in diuerſis
eccl'ie ornamētis: q̄ oia ipſe dñs aplicꝰ: vt ſꝑ mēoria fundatricis ipiꝰ illic
floreat. ne q̄ñ ꝑ fraudē aut violentiā vel furto ſubtraherenᷓ inde. dura
bāni ſui innodatōe. lxx. q̄z duoꝝ epōꝝ qui illic aderāt autoritate ipo die
cōfirmauit. Item monaſteriū ad honorē ſancti ſaluatoris nr̄i iheſu xp̄i:
et eius victorioſiſſime crucis. in loco qui confugia dr̄. magnifice conſtru
xit. ⁊ ancillaꝝ dei ibidem deo ſcḋm regulā beati benedicti ſuuientiū cōgre
gatōem decentiſſime declinauit. Porro coopante ei in omnibꝰ imperiali
maieſtate. idem monaſteriū omni ornatu decorauit. ante principale alta
re yconā de auro et lapidibꝰ ꝑcioſiſſimis ſtatuit. calices aureos ⁊ argen
teos. catinos aureos. aureos vrceos. pallas ⁊ caſulas. vela et cortinas.
cappas auro et gemmis precioſis intextas. ⁊ cetera vtenſilia ſiue vaſa.
ad miniſteria tanto ſtudio ⁊ tam ſumptuoſ expenſ eidem eccl'ie contulit
vt quicūq; ea intuentur regiā munificentiā ⁊ mirā vtriuſq; imperatoris:
videlꝫ ⁊ impatricis deuotōem in deum magnope mirari nō ceſſent. Pre
ter has principales ſue opatōnis ⁊ primarias eccl'ias: que cōuentual' ec
cleſia: que monaſteria. illoꝝ donatiuo non gloriātur ſc: aut in prediis di
latatas: aut decoratas ornamentis. Alias enī antiquitate collapſas re
edificauerāt. quaſdā etiā deſtructas ⁊ ad nichilū redactas in priſtinū vel
etiā in meliorē ſtatum inſtaurauerāt. Et ſicuti prudentes virgines oleum
ſue miſc'die in diuerſos fuderunt. vt merito dicere poſſint. xp̄i bonꝰ odor
ſumus in omni loco. O cōiugiū nō voluptate: ſed bona voluntate copu
latum. O ſanctū m̄rimoniū vbi vna fides inuiolate caſtitatis. vbi vnus
ſpūs miſc'die ⁊ veritatis. vbi idem velle in virtutibuſ. idemq; nolle in vi
ciis. vbi nec p̄mꝰ nec alter diſcerni potuit: dū alṫ qḋ primꝰ voluit. ubi par
animꝰ in multifariis operū effectibus pares in duobus oſtendit affectꝰ
quales has nuptias dixerim: neſcio. vnum ſcio: q: noſtra modo neſcit re
gio tales. dum propter regnū celoꝝ ſe caſtrantes: nec prolem terrene fe
cunditatis expectātes. celibem a deo generatōē reciperent: a quoꝝ ore
laus dei nunq̄ deficiet. Hec eſt generatio q̄rentium dominū: qui viuen
tes in xp̄o menbra ſua mortificantes propter xp̄m ſuꝑ terrā morentum
modo regnātes cum xp̄o. bona dn̄i ſui vident in regione viuentiū. Q̄m
de uita ⁊ miracul' pii henrici xp̄ianiſſimi imperatoris ⁊ miſeratōnibꝰ variiſ
quas fecit in domo dn̄i. de ſignis q̄z ⁊ miracul' q̄ pꝰ trāſitū ipiꝰ per eum
fecit deus. ſatis ac digne ſcripta ſctā recepit eccl'ia. nunc animū pupigit.

ac in mentez venit vitã me mẽorãde virgis nr̃e breuit̃ explicare: ⁊ memo
rie ſcp̃to ꝯmẽdare: vt ad exemplũ ei⁹ ſe intuentes q̃cũqȝ virgines q̃cũqȝ
vere vidue pfecte vite normã arbitrent̃ cõuerſatõez illi⁹. Indignũ enim
nob ⁊ mag̃ opepreciũ digne durim⁹: vt illi officiũ ſubtrabam⁹ oris cui⁹
ꝓuidentia q̃tidie alimẽta pcipimuſ corpis. Henrico itaqȝ ſuo ſue caſtita
tis patientiſſimo ſp̃ cuſtode: vbi eã ſuis virginẽ vti trãſduxerat in xp̃o re
ſignauit. ad celeſtia q̃ iugiter ſuſpirabat gaudia trãſlato. illa ſe ad deum
vt ſemp̃ totã cõtulit ip̃m ſue caſtitati: neceſſitati: ac ſaluti adeſſe. illũ ſuiſ
eccl̃iis. illũ filiis q̃s ei in ipſo aggregauerat p̃ntez affore. aduocare. vigi
liis orõnib⁹ inſtare. die p̃ticã cũ martha. noctu ꝯtemplatiuã cũ maria vi
taȝ agere nõ ceſſabat. Quãta vero elemoſinaꝝ largitate. q̃nta orõnis in
ſtãtia. p beati cõiugis defuncti aĩa deſudauerit. in ſubſcp̃ta pagina q̃m
ipſa per ſe. naȝ lr̃aꝝ ⁊ artiũ aliaꝝ diſtinguere auro gemmiſqȝ ſacras ve
ſtes pitiſſima fuit. cõpoſuit ⁊ ſcp̃ſit quicunqȝ voluerit agnoſcere poterit

Cunegũdiſ diuia diſpenſatõe ſolo iperatrix noĩe. ſpãl'r dilecte cõgrega
tioni in cõfugia. q̃cq̃d iuſte cõuenit dilectõi. ppꝛie aduerſitatis ſarcinaȝ
facili⁹. veluti eſtimo: tolerarẽ. ſi v̄ras res ſaluas incolũeſqȝ exiſtere vide
rem. Quãuis enĩ mens pcelloſiſqȝ curaꝝ fluctib⁹ vndiqȝ q̃tiat̃. v̄re tñ re
cordatõis anchora: a cordis pfunditate nõ euellit̃. Et licet lõge remoti
ab ocul'. ab aĩo tñ nũq̃ recedetis: q̃s nos ſepabit a caritate xp̃i. caſus do
loris an longinquitas remotõnis. Quin etiam ſi amiſſe facultatis vſus
concederetur. uoluntas hec operis exhibitione comprobaretur. Ipſum
tamen modicum quod adhuc deo volente reliquum tenemus. v̄re com
mũitõni alienũ eſſe nolum⁹: vt pticipatõe puitatis reuelet̃ magnitudo de
uotõis. Nr̃ naq̃ȝ ſi paꝝ hũerit paꝝ filiis tribuit. Ecce hec modici ſum
pt⁹ munuſcula ad refectõez vob mittũt̃ carnis: vt aĩam ſenioris p̃ris v̄ri
cõtinua orõnis alemonia reficiatis. q̃m tot iuſtoꝝ p̃ces vnanimiter cõti
nuate apđ deũ ml'tũ p̃nt proficere. iacobo atteſtãte. ml'tũ valȝ depcatõ iu
ſti aſſidua. Ille etiã atȝ etiã iuſt⁹ dñs q̃ iuſticias dilexit: eq̃tatez ſupplica
tõnis exaudire nõ reſpuit: ſed vobis indefeſſis interceſſorib⁹ ſup̃dicti ca
ri memoriã facientibus. ſalutis dabit premiũ: q̃đ ipſe promittit: dicens.
Qui pſeuerauerit vſqȝ in finem: ſaluus erit. Atqȝ bonum opus in con
ſpectu etiam dei placitũ eſſe cernitis: ſi nõ ſolum pro illis qui in hac vita
poſiti: multa vobis dona: ſed qui nulla fecerunt oraueritis. Obſecro er
go: vt eum a cordibus veſtris nunq̃ abiiciatis: qui vos tanq̃ proprias
amauit. atqȝ hũc locũ v̄ra fuitute florere voluit. Eſtote q̃ȝ mee neceſſita
tis memores. ſp̃ in hilaritate cordis miſicordes. ſm̃ illud ap̃li. dilectõ ſi
ne ſimulatõe. Necnon v̄re mentes i q̃daȝ mutue charitatis ſoliditate ma
gis ac mag̃ cõcreſcãt. q̃ten⁹ in die tribulatõis clamorez veſtrũ ipſi⁹ au
res exaudiãt. qui dicit. Ubi duo uel tres cõgregati fuerint in noĩe meo:
in medio coꝝ ſum. Qđ uos omĩ modo promereri hortor eodem preſtãte

qui cum pr̄e ⁊ filio ⁊ ſpūſancto viuit ⁊ regnat per oīa ſecula ſcloꝝ amen
Deniqꝫ conrado ſibi ſuccedente in regno. ipſa curis ſeclaribus ſicut iā
diu deſiderauerat exonerata. iam in ipſo āniuerſario die tranſitus ſancti
henrici. archiep̄os cū ep̄is ad dedicatōez cōfugiēꝰ eccl'ie cōuocauit. vbi
inter miſſaꝝ ſolennia impiali decentiſſime oī ornatu culta ante principa
le altare virgo deo deuota ꝓceſſit. ibiqꝫ theſauꝝ incōpabilē ligni vide
licet dn̄ici crucē. paruā quidē in materia: ſed maximā in virtute dn̄o ob
tulit. At vbi lectio euāgelii in qua ſup arborē crucis aſcendens cōſpiciē
tem ſe iheſum ſuſcipe: et ab eo bn̄dictōm puſillus meruit accipe lecta fu
it regalē purpurā exuens: tunicā fuſciorē quā ipſa ſibi manibꝰ ſuis opa
ta fuerat. ſacerdotali benedictōe data. veſtem religionis induit: ⁊ multiſ
quidem ꝓ ſe flentibꝰ. ꝓ illa aūt gaudentibꝰ q̄ iā ſcl'm dānaſſet in veſtibus
capill' q̄ hucuſqꝫ in eodē monaſterio ꝓ veneratiōe ſuātur p̄ciſis. impoſi
to ſibi ab ep̄o velo anulo fidei ſubarrata. gratulabūda ſuccinuit. Poſuit
ſignū in faciem meā et anulo ſuo ſubarrauit me: dn̄s meus iheſus xp̄us
Ita ſponſo xp̄o ꝯſecrata dū filiaꝝ ſuaꝝ ſe ſanctiſſimo ꝯtubnio applicu-
iſſet. nō vt mr̄ filiabꝰ ſe p̄ferebat: ſed oībus inſuiēs. ſuilē ꝑſonaꝫ ſe oñde
bat. ita tn̄: vt cū oīa faceret: oſtentatōem fugeret ſinguloꝝ: ne reciperet in
p̄n̄ti ſcl'o mercedē ſuā. Opabat manibꝰ ſuis: ſciens ſcriptū eſſe. Qui non
opatur nō māducet. Sponſo ſuo aut orās loq̄batur. aut pſallēs ad eccl'ie
limina pene inuiſa ꝓperabat. nichil ſeueritate illius iocūdiꝰ. nichil iocūdi
tate ſeueriꝰ. triſtis in riſu. in triſticia ſuauis. breue vite ſpaciū eterna me
moria cōpenſabat. Idem illi orōnis locꝰ et quietis fuit. idem ſp̄ bitus. in
cultū corpꝰ. dum ſciret reiiciendas delicias corporis qd̄ paulo pꝰ vermibꝰ
exarandū fuit. ſp eā legere aut legentē audire vidiſſes. mſta illi circa cō
tubernales deuotio. freq̄ns decubātiū viſitatio ſolicita paupeꝝ cōſola
tio. Preterea eā feciſſe pl'a miracula credimꝰ: ſed q glīam humanam
et oleū adulatōnis ſp fugeret: illa voluit eſſe ſuppreſſa. aut incurie hoim
ſeu reuolutōni tempoꝝ nō defectui deputandū virtutū. Vñ etiā tāte ma
ieſtati indigna ſcribendi minor materia fuit. pauca tn̄ q̄ in ſcriptis repe
rimꝰ: vel veridica ſanctimonialiū vbi illa ꝑ xp̄o militabat relatōe cogno
uimꝰ. hic inſerere dignū duximꝰ. Cū pꝰ orōnis freq̄ntiā inter lectōis laſ
ſitudinē ancilla xp̄i in lecto nō plumis extructo: ſꝫ cilicio ſtrato mēbra ſo
pore ḡuata remiſiſſꝫ. puella ſacra q̄ de more illi aſſidebat: ſacros codices
legens: cū fere ad mediū noctis lectōnem extēderet. caligātes oc'los clau
ſit. lumenqꝫ e manibꝰ elapſum. paleas corripiens ſui fragore circūiacen
tes ſorores excitauit. clamore et cōcuſſu facto virgo xp̄i de ſōno excuſſa
dum colluctātes inter ſe flamas circa ſe aſpexit. ad orōnis arma ſe cōuer
tit: et ſigno crucis aduſtionē illā abſqꝫ oī ſuaꝝ leſione veſtiū auertit.
Qua hec xp̄e opa q̄ babilonē regem in ſuo furore confudiſti. ⁊ babilōios
ignes: vt pueri tui liberent illeſi. Aliud miraculum tam timendum q̄

CCCLV

mirandũ huic placuit ſubſcribere in quo animi illius ↄſtantiã ⁊ rigoris
ſeueritatẽ diſcere poteris. Habuit ſecũ ſororis ſue filiã iutam noïe quã a
primis ãnis educatã oĩ diſciplina ſecłariũ q̃z lr̃aꝝ ſcia inſtruxerat. Hec
materterã nõ min⁹ religionis q̃ dilectõnis amore in mõaſterio ſecuta: ⁊
cõſecrata fuit. Hanc in oĩbus plene inſtructã. vt ei⁹ in orõnib⁹. vigilus
ac ieiunis pſeuerantiã: et a dño patiaz ꝓſpexit. oĩm aſſenſu et rogatu ꝑ
mam in ipſo cenobio eã abbatiſſaz ꝑfecit. Tũ virgo mr̃ filiã ſuſcipiẽs iu
xta cõmonitõem ſctãm iam dudũ habitã ꝓcedentiũ patrũ repetẽs alloq̃a
monet ob ſalutis affectũ vtilia ac deo placita ſepe dicere: freq̄nter audi
re. ſolitas religioſi itineris vias non deſerere. magis magiſq; erroꝝ de
uia. et dyaboli calcare figmẽta. nullam luci ac tenebris. veritati atq; men
dacio. turpitudini atq; egeſtati. apud dei ſuos decet eſſe cõmunionẽ. ſoli
cite cauere ne vana ſectãdo deſineret eſſe templũ dei. fieret hitatio tene
braꝝ. fieret demonis monumentũ. lumia ſua in dei defigere aſpectũ. Pri
mãq; docet facere: vt fructũ doctrine ſue ipa in ill' deo adiuuãte poſſit in
uenire. Hec et huiõi iteꝝ atq; iteꝝ mr̃no ſtudio ei inculcãs: q̃ſi in oĩbus
iam pfectaz et ipa mgr̃am venerari cepit. Illa vbi ĩ matura libertate po
ſita eſt paulatim a rigore ſuo deficere. meliorẽ cultũ. lautiorẽ cibuz. vici
oruz alimẽta deſiderare. vltia in choro. prima in cõuiuio. puellaꝝ fabul'
intereſſe. et in oĩbus latius ſe agere cepit. Pro huiõi leuitatib⁹ dum eaz
ſctã dei ꝓuati inter ſe: publice corã oĩbus argueret. ſepius obſecraret. in
creparet. nec illa velut matertere patrocinio: aut familiaritate vane cõfi
ſa emẽdarat. Quadã die cum ipſa cũ cõuentu crucẽ: nam dies dñic⁹ erat
ſequitur: abbatiſſa defuit: quã illa inquirẽs ⁊ epulantẽ cum cocis in cõ
claui repiẽs. zelo pietatis armata cum verbo correptõis dextrã maxillã
eius ꝑcuſſit q̃ q̃ſi ſigilluz quoddã formã digitoꝝ accepit: qua oĩ tp̃e vite
ſue nõ caruit. De quo nimiꝝ facto ↄſtat: q2 nõ tm̃ pro ſe: ſed alioꝝ emen
datõe hoc ptulit: vt hui⁹ viſio aliis ꝓficerz: ⁊ ad melioris vite ſtatuz a vi
ciis ſuis retorq̃ret. Forte et illud detractorib⁹ fabuloſuz et infidelibus
videre ridibile putabitur: q̃ ſanctitatẽ illi⁹ quã gr̃a humilitatis ipſa hoĩes
latere voluit elemẽta loquuntur. Deniq; cum poſt lectõz euãgelii ſuo ſo
lenni more ad altare ſacrificatura accederz. dextra manus ſue cirothecã
detrahẽſ. cum nullus qui reciperet adeſſz. a ſe reiecit. quã radius ſolis ꝑ fe
neſtre rimulas intranſ: ſuſcepit. et tamdiu: quaſi famulando ſuſtinuit: do
nec illa poſt ſacrificium rediẽs eaz reciperet. Tale etiã quid in beati veſte
goariſ aliq̃n diuina virtute oſtẽſum fuiſſe legitur: qui dum a ſede ruſtici
treuerenſ pontificis deſpicitur. a ſumma maieſtate ꝑ maioris luminaris
famulatũ honoratur. Oim itaq; capax erat meritoꝝ: q̃ iudicẽ cũctoꝝ me
ruit hr̃e virtutum. Quindecim ĩ ſancto propoſito ſuperuixit annos. tã hu
militatis grã q̃ pro religionis reuerentia omnibus admiranda. Tamdem
pro nimia ciboꝝ abſtinentia. orõnis et vigiliaꝝ incredibili pſeuerantia

cepit corꝑe langueſcere: ⁊ ingraueſcente morbo paulatim deficere: ſꝫ dū
mēbra dolore ꝯterērētur exterius. tñ ſpū. qꝛ laus dei in ore eius. ſp ꝯforta
batur interius. Vocabat ſctōs angelos quoꝝ hic vita. illic nunc ꝯſortio
fruitur. aplos et ꝯfeſſores quoꝝ fidem ſp et cōfeſſionē tenuit: interpella
bat. virginum xp̄i in ſuo exitu inuitabat choꝝ quaꝝ emulatiōe in carne
dum p̄ter carnē viueret. immaculatū xp̄o cōſecrauerat thoꝝ. oīm deo fa
mulantiū ſibi adeſſe ſibi occurrere orabat auxiliū. Uere quod ſcriptum
eſt. Timentibꝰ deum omnia cooꝑantur in bonum. In obitu tante virgi
nis vidimus comprobatum: nec dum ſpiritum exalauerat: necdum xp̄o
debitā reddiderat vitam. ⁊ iam fama volans tāti ꝑnuncia luctus. nō tm̄
ſacratas virgines aut diuerſi ordinis viros: ſed ⁊ totius vrbis populos
ad exequias cōgregabat. Sonabāt pſalmi et totam domū: vbi ſacrū cor
puſculū in medio ſup illo nobili ſui cilicio cōpoſitum iacebat. in ſublime
reſonans letania pro exeūte aīa quatiebat. Interim ex more regales tā
quā imꝑatrici: nō vt pauꝑcule debentur ſorori: parātur obſequie. aurea
feretro obtendenda ꝓferūtur velamina. Cum illa pallentes vultꝰ q̄s āte
ut ſponſo venienti letos videres ad os retorq̄re: manu annuēs. amictus
iſte: ait. nō eſt meus: auferte hinc. Ornatus hic alienꝰ eſt. his terrēo ſpō
ſo. iſtis celeſti ſum copulata. nuda de vtero mr̄is mee egreſſa ſum. nuda
regrediar illuc. his miſere vilem carnis materiā inuoluite. ⁊ corpuſculū
meū iuxͣ tumulū fratris mei ac dn̄i henrici imꝑatoris quem me vocātem
video in ꝓprio locello reponite. His dictis in manuꝫ dn̄i ſpūm cōmenda
na carnis ſarcina abiecta. ad ſuum anima reuolauit autorem. ⁊ in antiq̄ꝫ
poſſeſſionē diu ꝑegrinata conſcendit. terris mr̄em cōem ſe amiſiſſe flenti
bus. celis aūt conciuē in ſuuꝫ cōſortiū ſe ſuſcepiſſe gaudētibꝰ. Ita demū
ſacro illo corꝑe feretro ſuppoſito nobiliū ordine ꝑeunte. mltis hincinde
cōfluentibꝰ turmis. cum illo ſibi ſp familiariſſimo pauꝑeꝝ ꝯtubernio. ad
locū p̄deſtinatū ſepulture felices exequie vſq̄ꝫ delate ſunt. Tuꝫ vero reli
ctas vrbes. vacua rura. deſolatas ciuitates. vndiq̄ꝫ cōcurrere populos
videres. mr̄es paruulos ſuos in brachiis geſtantes. infirmos in gb̄atis
iacentes. ſanitatis grām ſperare. felicē ſe credere. ſi cui aut feretro tāgi.
aut ab ip̄o cōtigiſſet obumbrari. Tandē in eccl'iam beati petri corpꝰ non
ſine labore deportatū. triduanas ibi meritis ſuis: ac beneficiis cōdignaſ
habuit exequiaſ. filii q̄s illic ip̄a in xp̄o aggregauerat de mr̄is pace iā ſe
curi. pro ſe aūt ſoliciti inceſſanter pſallebāt: dum eam ſibi ad horam ſub
tractam ſine timore amiſſioniſ in ſpe ꝑpetue interceſſionis recepiſſe plau
debāt. mr̄ de celo filioꝝ ꝓſpectās affectū gaudebat. Ita velatū ſacrū cor
pus ſacris veſtibus dyademate xp̄i ſuppoſito. ſuo loculo in dextro laterē
ſicut hactenꝰ veneratur repoſitū eſt. O felix bambergenſ eccl'ia: recepi
ſti theſaurū quē amiſeras. procax ⁊ malefica lingua detractoꝝ occultoꝝ
teſtimonio confutata eſt: dum virginitas eius rebus approbata. ſāctitaſ

clareſcentibus ſignis videtur teſtificata: per xp̄m dn̄m noſtrum. Chri
ſtiane religioni pficiens fidelis eccl'ie: que in euangelio: voce dn̄i teſtāte
dei mr̄ et filia p grām noīatur. Mater: q2 ſancte opatōis exemplo filios
dn̄o generat. Filia: q2 virginis filio. pro ſalute mundi incarnato. erudi
tōe ſctōꝝ patrū quotidie generat. ſalutē miſſam a dn̄o celeſtis archiatri
effectibus medicine plenā tam corporis aurib⁹ aīa aduertat Mūdane
machine conditor. hūano generi p inobedientiā lapſo: cōdolēs. vt eterne
vite fructus facientē nouā plantatōnem. ſ. pmitiuā eccl'iam inſereret. pa
triarchas et pphetas in mundū mittere dignatus eſt. Qui creditū ſibi
officiū quinq3 corpis ſenſibus. ſexto quoq3 qui eſt ſpūs pphetie. myſteri
um incarnatōis xp̄i. et oīa q̄ de ipſo annuncianda erant pdicantes. alii
aſpirate vite. alii diuerſ penaꝝ mortib⁹. ipſi quem pphetabāt famulatū
ſuū fidel'r impleuerūt. Hoꝝ limes xp̄s eterni pr̄is filio p liberādis homi
nibus de intemerate virginis vtero pceſſit: vt iam inchoāte plantatōne
miſſis p orbē apl'is atq3 de ſuo corpe fuſo cruore fabricatā. nouellā ſuper
edificaret eccl'iam: q̄ ſctē trinitatis fide imbuta: ꝛ mūdata baptiſmi grā
martires. ɔfeſſores: et infirmi ſex⁹ virgines. anio tn̄ ɔſtātes pmitias ob-
tulit: inter quas beata kunegūdis flos bambergenſ eccl'ie cū ſancto hen
rico qui romanū tenuit imperiū. ſub cōiugii ſpecie. immortali ſponſo ca
ſte virginitatis honore deſeruiit. vnde iā eius ſanctitatis merita per orbē
manifeſta declaratōe apparēt: q2 in loco vbi ſanctū corpus eius qeſcit:
infirmi q̄cūq3 laborātes egritudie: ſanitatē recipiūt. Et autē ad oīa cau
tiſſimi teſtes ſim⁹: veritatis amatorib⁹: etati nr̄e ſuccedentib⁹ de his que
ſcribim⁹ curioſe indagantib⁹. ſ. quo tpe curationū opatōes meritis pfa
te impatricis iniciū habuerīt. largiente dn̄o put poſſum⁹ explicare volu
mus. Anno dn̄ice incarnatōis. m. cxxxix. Indictōe. ii. Thiemone. xiii.
bambergenſ eccl'ie epo. quarto pōtificat⁹ ſui anno. ad vincula ſancti pe
tri: ne de ſanctitate pdicte virginis ambigerem⁹ ſignoꝝ expientia certi
ficati ſum⁹. Nam dum ſolito more populus ad pdictū locum orationum
ꝛ vigiliaꝝ cā cōueniſſ3. affuit etiā qdā demoniac⁹ de villa q̄ dr̄ heirreut
qui nec pietatem agnoſcēs: nec ſcelus abhorrens. filiū ſuum igne crema
uerat. hic duris funibus aſtrict⁹ ad ſepulcrū ſancte kunegundis ita mā
ſueſcere cepit: vt furiali morbo abſolut⁹. deū oīpotentē laudaret. eiq3 c⁹
patrocināti meritis hoc accidiſſe cognouit. cū caterua q̄ pn̄s extiterat.
debitas laudes declamaret Igitur dū hec cū ſolennitate chori ꝛ populi
deuotōe agerentur. quidā ɔctus in ſuburbio de hoſpitali ſancti egidii
adduct⁹: ſanitatē poſtl'abat: et miſicorditer exaudit⁹: qd̄ pcabat obtinuit
Cū ſignoꝝ fama totū bābergenſem locū reſpſiſſet: ɔct⁹ de domo cōra
di ppoſiti maioris eccl'ie ſanitatē affectās: ꝛ q̄uis natura in menbriſ ei⁹
oberraſſet. tn̄ put potuit veloci⁹ reptās. venerabili ſepulcro ſe igeſſit. vbi

a dn̄o ſalutem optataꝫ inuenit. Audiens hoc etiam contractus de do
mo ottonis in eadem eccleſia canonici. venit quantotius ad locum ſepul
cri. ſperans ſibi ex bn̄ficio gratie ſicut ceteris ſubueiri: cui ſine mora ſub
uentū eſſe in xp̄o teſtamur CXXVII.

De ſctā dorothea

j Gloroſa virgo ꝛ martir Dorothea. ex p̄re doro ꝛ m̄re thea fuit
ꝓgenita: ex nobili ſanguine ſenatoꝝ. Illis tp̄ib⁹ viguit ꝑſecu
tio xp̄ianoꝝ in terra romanoꝝ. Unde ipſe dorus ſpernēs ydo
la: romana derelinq̄ns ꝑdia. cū poſſeſſionib⁹. agris. vineis. caſtris: ac do
mibus. tranſfretauit cum vxore ſua ꝛ duab⁹ filiab⁹: criſten ꝛ caliſten. per
rexit in regnū capadocie. venitqꝫ in ciuitatē ceſareā ibiqꝫ habitās genu
it filiā: de cui⁹ vita nūc intendim⁹ loq̄. Et ipſa genita ſm morē xp̄ianoꝝ
occulte baptizata eſt a quodā ep̄o ſcō qui nomen ei impoſuit ex patre et
ij m̄re cōpoſitū. Dorothea aūt ipſa puella repleta eſt ſp̄ūſctō. virtutibus ꝛ
omni pacis diſciplina imbuta. formoſa valde ſup oīs puellas regionis
illius. Qđ inuidus ꝑpens inimicus caſtitatis dyabolus nō ſuſtinens. fa
bricium terre ꝑfectum in amorem virginis dorothee ſtimulans vt ipſam
carnali cōcupia appeteret. Qui mittens pro ea ſpondens thezauꝝ ꝛ res
abſqꝫ compoti determinatōne pro dote prodere ipſam legitimo thoro ꝑ
ducendam. Audiens hoc dulcis dorothea quaſi lutum terre deſpiciens
terrenas diuitias. ꝛ intrepida ſe xp̄o deſponſatā fatebatur. Qđ audiens
fabricius furore ſuccenſus: mox eam in dolium plenū feruentis olei mit
ti iuſſit. Ipaqꝫ adiutorio xp̄i illeſa manēs: ac ſi balſamo vngeretur. Mul
ti aūt paganoꝝ videntes hoc miraculū intra ſe ad xp̄m cōuertuntur. Fa
iij bricius vero credens hoc magicis artibus fieri: ipſam in carcerem redu
ſit: nouem diebus abſqꝫ ciboꝝ alimentis q̄ nutrita a ſanctis angelis. dū
producitur ad tribunal pulcrior q̄ nunq̄ viſa fuerit apparuit. cūctiqꝫ mi
rabātur q̄ tot diebus abſqꝫ cibo tam formoſa videretur. Fabrici⁹ vero
dixit. Niſi deos in p̄nti adores: eculei penas non euades. Dorothea re
ſpondit. Deum adoro: non demonē. Dii eīn tui demones ſunt. ꝛ proſtra
ta in terram. eleuatiſqꝫ in celum oculis. orauit ad dn̄m vt oſ̄deret omni
potentiā ſuam: et q̄ ipſe ſit ſolus deus: et nō alius preter eum. Erexerat
nanqꝫ fabricius columnā et deſup ydolum. Et ecce multitudo angeloruꝫ
cum impetu veniens cōterit ydolū: q̄ nec particula columne inueniretur.
Et audita eſt vox demonū per aera clamantiū. Dorothea: cur nos ſic d̄
uaſtas: ꝛ multa milia paganoꝝ ad xp̄m manifeſte cōuertebātur q̄ etiaꝫ
iiij martirii palmam ingreſſi ſunt. Ipſa aūt dorothea eculeo eſt ſuſpenſa. pe
dibus eleuatis. vncis laceratur corpus eius. virgis caſtigatur. flagellis
flagellatur. deinde ad mammillas virgineas facule ardentes applicate

ſunt. et ipſa ſemimortua vſq; ad craſtinū reclusa eſt. De mane producta
nec vlla macula: nec vlla leſio apparuit. de quo etiã cum ipſe preſes mi
raretur: dixit ei. Adhuc reuertaris o amena puella. ſatis nãq; caſtigata
es. Et miſit eã ad duas ſorores ſuas: criſten ⁊ caliſten: que metu mortis
a xp̄o receſſerãt: vt ipſe Dorotheã ſororem ſuam a xp̄o auellerent. Doro
thea aūt leniter alloqn̄s p̄dictas ſorores: auferēs ab eis cecitatē cordis
et eas ad xp̄m cōuertit. Qd audiens fabricius ambas ſorores dorſo ad v
dorſum ligari fecit. et in ignē p̄ici ⁊ cremari. Et dixit Dorothee. Quo
uſq; malefica nos protrahis. aut ſacrifica ⁊ viues. aut ſentencia capitali
plecteris. Illa leto vultu r̄ndit. Quicquid vis paſſura ſum pro xp̄o dn̄o:
et ſponſo meo: in cuiꝰ orto delicie ⁊ roſas cū pomis colligã: ⁊ letabor cū
ipſo in eternū. Hoc audiens tyrannꝰ in ſeipſum infremuit. precepitq; vt
pulcritudo eiꝰ et facies eꝰ baculꝭ ⁊ fuſtibꝰ cederet: ⁊ vt tortores fatigarēt
⁊ ꝙ nec veſtigia faciei in ipſa apparerent: et in carcere ſuata in craſtinū
De mane vero p̄ducitur illeſa a ſaluatore nr̄o curata: ſententia capitali
iudicatur. Et dum ex̄ muros ducitur: videns eam theophilus prothono
tarius regni: quaſi illuſorie roſas de viridario ſponſi ſui petens ſibi mit
ti: Qd illa promiſit. Cum autē venit ad locū decollatōnis: rogauit dn̄m vi
pro omibus qui ad honorem ſui nomīs: ſui mēoriã paſſionis pagerent:
vt in omnibꝰ ſaluarētur tribulatōibꝰ: ⁊ p̄cipue a verecundia. paupertate. ⁊
a falſo crimīe liberarent. ⁊ in fine vite cōtritōem ⁊ remiſſionē oīm pecca
torꝝ obtinerēt. Mulieres vero parientes: nomen eius inuocantes: celerē
ſentiant in dolorībꝰ profectū. Et ecce vox de celo audita eſt. Ueni electa
mea: oīa que petiſti: impetraſti. Dorothea vero inclinata ad ictum ſpicu
latoris: apparuit puer purpura indutꝰ. diſcalciatꝰ. criſpo capite: in cꝰ ve
ſte auree ſtelle fuerūt. ferens in manu orarium. id eſt. ſportulā cum tribꝰ
roſis: et tot malꝭ. Cui Dorothea: Obſecro te dn̄e mi: feras eas theophi
lo ſcribe: et decollata eſt: ⁊ ad xp̄m ſuum ſponſum feliciter collocata eſt
Paſſa eſt aūt glorioſa virgo: et martir Dorothea: anno dn̄i. cclxxxvii
Idus februarii: a Fabricio preſide: ſub Diocleciano ⁊ Maximião impa
toribus Romanorū. Theophilus autē ſtans in palacio preſidis: et ecce vii
puer apparuit circa eum: ⁊ ſuſtulit eū in partem: dicens. Has roſas cū
pomis mittit tibi ſoror mea Dorothea: de paradiſo ſponſi ſui. Puer ve
ro diſparuit. Tunc Theophilus prorupit in voces: laudando et glorifi
cando xp̄um: deum Dorothee: qui menſe februario: dum magna frigora
terrã cogebant: nec aliquod virgultum frondibꝰ veſtitur: roſas et poma
quibus vult mittere potens eſt: cuiꝰ nomen ſit bn̄dictum. Et illius affir
matōe et predicatōe fere tota terra conuertitur. Uidens hoc tyrannus: viii
pluribus generibus tormentorꝝ ꝙ Dorotheã cruciauit. Ultimum vero
in particulas minimas ſuccidi iuſſit: et volatilibꝰ ad manducandū p̄ici
tur. Theophilus vero ſacro baptiſmate myſtico corpore et ſanguine xp̄i

ꝯmunicatus eſt. Perrexit ad xp̄m qui glorificat ſãctos ſuos: ⁊ glorifica
tur ipſe in eis: qui p̄ri ſctõqꝫ ſpũi ꝯſubſtantial' et coetern⁹ viuit et regnat
deus in ſecula ſeculoꝝ: Amen. CCCVIII.

De ſancto wolfgãgo

Wolfgangus natiõe quidem aleman⁹: genere vero ingenu⁹: ab
ipſis infantie rudimentis deum fontem vite ſitiens. ⁊ ſancti ſpi
ritus gr̃a illuſtrat⁹ q̄uis mũdi amatorib⁹ videref cõtemptibil'
magna meritoꝝ ꝑrogatiua eminere cepit. Nam reuera neceſſe eſt: vt q̄z
mũdus odit: diligatur a deo. Sãctos viros in hoc ſc'lo ꝯſtat ꝑegrinos eē
et hoſpites. Vñ et repꝛhenditur petr⁹: ꝙ tabnacl'm in mõte fieri cogita
uit: qꝛ ſanctis in hoc mũdo tabnacl'm nõ eſt: q̄bus patria et dom⁹ in celo
eſt. Sãcti viri fundit⁹ ſc'lo renũciãtes: ita huic mũdo moriũtur: vt ſoli deo
viuere delectentur. Quãtoqꝫ ab hui⁹ ſc'li ꝯuerſatõe ſe ſubtrahũt: tãto in
terne mentis acie. p̄ñtiam dei et ãgelice ſocietatis freq̄ntiã cõtemplãtur
Qui eñi renũciat reb⁹ ſuis: ſua abnegat. Qui vero renũciat moribus
ꝓuis: ſemetipſum. ſ. abnegat. Hoc adimpleuit btũs wolfgang⁹. Primũ
inter canonicos laudabilẽ et caſtã vitam duxerat. Deinde artioribus re
gulis implicari deſiderãs. in ſueuia apud cenobitas: qui ſolitarii vocan
tur: monachice vite normã ꝓfeſſus ẽ. In q̄ q̄rto rigore: q̄liqꝫ obſuãtia vi
xerit: et virtutũ ſuaꝝ exit⁹ et oñſe ſibi diuinit⁹ viſionis patefecit ꝓuent⁹
Nam cũ btũs wolfgang⁹ adhuc in paterno ſolo poſit⁹: ꝑegrinari pro
amore diuio affectaret. Et huiõi deſideriis ſctõꝝ ſe ſuffragiis iugiter
cõmendaret. btm̄ xp̄i cõfeſſorẽ otmaꝝ: cui ſe ſuaqꝫ freq̄ntiſſime ꝯmenda
bat. ſibi in ſõnis aſtare videbat: quẽ iuſſus intendere ab eo huiõi accepe
rit verba. Quia rogat⁹ a te: rogaui dñm pro te. manifeſto tibi nunc futu
ra q̄dã. Paup et inops de hac ꝓuincia egredieris: ſed in alia in q̄ ꝓ amo
re dñi exulab. eṗatũ caducis reb⁹ ſatis locupletẽ p̄deſtinatõe diuia ſuſce
ptur⁹ eris. Cui⁹ in admiſtratõe ſi fidelẽ te exhibueris expletis. xxii. ãnis
vitam trãſitoriã eris exitur⁹: et eternã ingreſſur⁹. Et hoc ꝑcul dubio ſci
re te volo: ꝙ animã tuã cõditori reddditur⁹ es in loco vbi ſub nomie xp̄i a
xp̄ianis memoria mea veneraſ ⁊ colitur. Quo me in hora exit⁹ tui de egi
pto hui⁹ mũdi ſpero aduentuꝝ. cum ceteris quos de ciuib⁹ ſupnis ad te
venturos cõſolatores hr̃e merueris. Sc̃us igitur wolfgãg⁹ hac viſio
ne ꝑcepta. eo ãpli⁹ quo certi⁹ intendebat aciem mentis in ſpeculũ diuine
cõtẽplatõis. reputãs iugiter ſecum. q̄l'r in ſalute alioꝝ ſibi cõceſſũ dupli
caret talentũ. Cui⁹ rei gr̃a mõaſteriũ et monachũ deſerens. imo ſm apl'm
maiora emulari chariſmata cupiens. ꝑ alemoniã deuenit exul in noricuꝫ
ad cui⁹ orientalem parteꝫ cum hũili comitatu pretendens. p̄dicandi gr̃a
pannonie petiit confinia: e qua per piligrinũ patauienſem ep̄m euocat⁹
pie ut decuit hũanitatis ab eo ſuſcipiſ ⁊ fouetur officio. Apud quẽ etiã

rogatus eſt.et iuſſus manſit aliquot diebus. Hoc inter cetera prudenti
ſecū tractās mente q̄re ꝓhibit⁹ ſit ab adducenda ad deū pānonioꝝ gēte
Quo cōmoratōis tpe idē ep̄s optie viſus.vt q̄ erat apprime erudit⁹ ⁊ ge
nere nobiliſſim⁹.clandeſtina et manifeſta diuini ſuicii obſuatiōe.ac aſſi
dua ſacra ſcripture indagatōe ſatis ꝓbauit.hūc quē ſuſcepat pegrinum
non eſſe gyrouagū:ſed ſtabilē ⁊ vere fidei domeſticū.Vn̄ ⁊ q̄ſdā de ſuis
familiariter pro eo alloq̄tur:dicenſ.O q̄ felix eccia q̄ deo volente iſto do
nabitur ſacerdote.Ergo neceſſariū valde vid̄r michi ⁊ vtile.⁊ huic famu
lo dei petā regimē ratiſbonenſ ep̄i:q̄ optie ꝯueit ſicubi abūdat bona vo
luntas:ut eā etiā ad bōa opa ꝓcedere faciat hū collata facultaſ Bonū
q̄ppe qd̄ hic vir ſeminare voluit:induratis cordibus paganoꝝ:⁊ ſalutis
obſequiū qd̄ repulit cecitaſ illoꝝ.q̄ſq3 fortaſſis h̄ eodē agꝛ dn̄icū excolē
te.dabit fructū ſuū in popul̄ xp̄ianoꝝ.Ad hec q̄da3 rn̄dentes:dixerunt.
Quō fieri pōt vt iſte paup et ignot⁹ ad honorē accedat tāti ep̄atus:cum
iā aliq̄ alti ſanguis pſone:hūc apd̄ ipatore3 prediis et pecuia ꝯpenſātes
ſibi ꝯtentaſſt acquirere.Quibus ille refert verba pōderoſa:ſed nō adeo
moroſa Diuia et hūana valde inter ſe ꝓbātur diſtare iudicia.S3 ſcruta
tor cordiū et renū.ab inicio mūdi elegit cōtemptibilia et ignobilia:vt cō
funderet fortia.Et eꝯ̄tio mūdus qd̄ ſuū eſt ſupbe ad hora3 extollit.ac in
breui cū ꝯfuſiōe diſtollit.Vn̄ ope preciū cenſeo:q̄ mittā ad marchicomi
tem:c⁹ cōſilio multa ſolet facere ipator:vt ſuggereret ei:ne per ābitōem
aut ſimōiacā hereſim.q̄n̄q̄ ep̄ale3 ſinat accipe dignitatē:ſ3 ob eternā re
mūeratōe3:q3 hūilem et modeſtū ac eruditū inuenerit:necnō officiis ec
cleſiaſtic̄ aptū eſſe ꝓbauerit:hūc cuiuſcūq3 ſit cōditōis l̄ parentele:pmo
ueri faciat ad culmen eccl̄ie. Per legatōe3 igitur ep̄i.ac ſuggeſtiōem
ꝯſiliarii ipatoꝛ ſue ac ecciaſtice vtilitate admōitus.imo qd̄ verius eſt nu
tu dei cui⁹ in manū eſt coꝛ regis.Princeps bonus.otto ſcūs.aīo mutatuſ
oīns q̄ pro eode3 ep̄atu adipiſcendo laborabāt:auerti.et ſe totū ad electi
one3 venerādi viri cōuertit wolfgāgi.Sicq3 legatos p⁹ eū celeriſ mittit
Qui vt miſſi fuerāt pergentes.inueneſt eū cū prenoīato ep̄o cōmorantē
ſ3 ia3 ad patriā repedare cogitāte3.Ipſe aūt wolfgāgus ignarus erat
legatōiſ ipatoꝛiſ:et ceteꝛ reꝛ p ſe geſtaꝛ.⁊ idcirco aīm itēdebat alioꝛſū
Cūq3 legati q̄re venerit ei indicarent:pmū recurrit ad ſecretariū cordis
ſe ſuaq3 deo cōmendās in intimis.deinde ep̄o piligrimo:c⁹ caritate ibi
detentus erat.cām ſuā exponens.id q̄ grauabatur tpa̅mto leuiabat ſim
plicitatis colūbine:ac prudentie ſpentine:atq3 in hūc modū ꝓloq̄tur:di
cens.Hoc nouū qd̄ michi p nūcios imparoris dn̄i ottonis ſcōi venit.ca
ritas tua efficit:cui pmū hōc voluntatis abſq3 dubio erit:ſed mee puita
ti timore3 incutit:quia neſcio ſi voluntas dei ſit.Et q2 mūdus ſub ſpecie
religionis multos ad vicia trahit.Cui rn̄dens ep̄us:dixit.Q̄ dicis te ti
mere:h̄ mentis eſt puide.Sed hāc in bonā ſpem erigit.pſamiſta.q̄ dicit.

Iniciuʒ ſapientie timor dñi. Et itez. Timor dñi ſanctus pmanens in ſeculũ ſcl'i. Talia ꝗ̃ʒ pōtifice ꝓloq̃nte: vir venerãd⁹ wolfgang⁹: ꝑ mentis ſpeculatōem: diſpenſatōis diuie intuens moderamen. ſubſeq̃tur: dicens Ecce ſuus dñi fiat michi ſm verbũ tuum. Tunc arrepto itinere cũ his q̃ miſſi fuerãt ab impatore. tetendit in ptes occidentales bauarie. Cũq̃ʒ ꝑuentũ eſſet ad regiã ciuitatẽ. clerus ꝛ popul⁹ ſm morẽ eccl'iaſticũ vnanimiter vt impator petiit. ſcm̃ wolfgãgũ elegert. atʒ cũ vniuerſali electōe ad curiã cũ regiã miſert. Cũq̃ʒ in pñtiaʒ ceſaris eſſet delat⁹: añ pedes e⁹ ꝓſtrat⁹: ſe dixit indignũ. indoctũ. ignobilem. ſub monachali ꝓfeſſione degentem. ſine licencia ſui abbatis nichil accipe debere. Poſtréo ne locuʒ ſcm̃ vilitate violarʒ implorauit. Impator aũt videns eum deifice renuentẽ: magiſ de probitatis eius dignitate certus: q̃uis reluctãti: multũq̃ʒ gementi epatũ ꝯmendauit. Deinde cũ comitatu fideli multoꝝ remiſſus ratiſbonã eſt ingreſſus. ibiq̃ʒ cũ cãticis leticie ſuſcipitur: atʒ more pōtificũ intronizat⁹: a clero ꝛ populo ſũmo paſtori ꝯmendat. necnõ a frederico archiepo. illiuſq̃ʒ ſuffraganius p⁹ aliq̃t dies in ſacerdotẽ aplicũ ibideʒ cõſecratur. Igitur p⁹ mlta pietatis ꝛ eq̃tatis opa. quibus deo ſuire ſtudebat: febricitare cepit: quã corpis moleſtiã: illi qui neſcit occaſum ſedul' precibus vite ſue ꝯmendauit excurſum: dicẽs. Deus miſerere digneris et michi miſero peccatori: mortem nunc ſubeunti. et cuiq̃ʒ eam timide ac humil'r aſpicienti. Hec cum dixiſſet: reuerenter oculos clauſit: ac velut i ſomno pauſans. pridie kl'as nouenbriũ in pace quieuit. Ccccx

Miraculuʒ de ſãcta katherina

Epiſcopus quidã mediolanenſ: ſabin⁹ noie: vir vite venerabil': ſicut refert petr⁹ rauennenſ: in libro geſtoꝝ notabiliũ. p⁹ mreʒ dñi virginẽ katherinã in ꝓcipua deuotiõe habebat. hãc etiam ab infantia ſibi ſpõſaʒ elegerat. et ipaʒ oibus ſacris virginib⁹ pferre ſolebat: vtpote adiutricẽ fideliſſimã. Cuʒ igiẽ pdict⁹ preſul vltra mare nauigaſſet cũ abbate theodoro de mõte caſſino: ꝛ duob⁹ capellanis: ꝛ militibus: ꝛ. xv. ſuis: ꝛ ſepulcrũ dñi viſitaſſet. montẽ ſyna ſil' adierunt. Et ecce dux quidã turcoꝝ ferociſſim⁹ hoſtis xpianoꝝ: a ſoldano rediẽs cũ m'ltis armatis: epo in pede mõtis occurrit: c⁹ comituã vt vidit: atrociter moꝝ premit: dicens. Sicut feci familie ſic faciã dñis: Qd̃ cũ dict⁹ eps ꝛ abbaſ vidiſſent: cepert ducẽ rogare: dicẽtes. Liceat q̃ſum⁹ nob montẽ ipi⁹ ꝑus aſcendere: ꝛ glioſe virginis tumbaʒ viſitare. deinde q̃cq̃d tibi placuerit ſuſtinebim⁹ patienter. Qui rñdit. Neceſſe eſt hac vice vt mea nõ vra voluntas fiat. ꝛ ꝯfeſtim ꝓcepit ut ligua. oculis. auribus. naribus. manuuʒ ac pedũ ſũmitatib⁹ vterq̃ʒ ꝓuaretur. ſicq̃ʒ adhuc ſemiuiui in iumtis ad tumulũ veherẽtur: dixitq̃ʒ. Nũc q̃d vob valʒ h⁹ ſepulcri viſitatio. Et adiecit. Cũ membra vob renaſcũtur: qđ impoſſibile eſt. tũc abſq̃ʒ dubio dei

v̄ri legibus adherebo. Cum ergo ad tumbam virginis veniſſent: abbas
ↄtinuo expirauit. ep̄s vero ſicut potuit preces ſfudit. Et ecce circa noctiſ
mediū mons totꝰ vehemẽter ↄtremuit. tantꝰqȝ terror ac pauor ducē inua-
ſit cū ſuis: vt inde fugere vellent: nec valerent. Poſtea vero ꝑ triū horaꝝ
ſpacia tanta luminis redundātia ibidem reſplenduit: vt nō ſoluȝ vicini: ſed
etiā ſaraceni in remotis ꝑtibꝰ cōſtituti: hora eadē vigilātes: diem claraȝ
crederent eſſe fcām. ⁊ ip̄m mōteȝ ſyna ī ſoleȝ ↄuerſuȝ eſtimabāt. Interea
virgo katherina de tumulo ꝓceſſit: ⁊ triſte caput ſui amatoris tactu blā
do ꝑmulcens. p̄rio ocl'os. aures. naſuȝ. ⁊ linguā. deinde menbra oīa dolo
roſa ꝑungens: priſtine reſtituit ſanitati. Cuȝ vir dei glioſaȝ virginē cor
ꝑalibꝰ cerneret ocul'. ineffabili gaudio replebat̄: ſed fulgoreȝ pulcritudiſ
eiꝰ ferre nō valens: ad pedes eiꝰ cecidit: q̄m ipſa ſtatim ꝑcipiens eleuari
Nā duo pulcerrimi iuuenes iux̄ eā ſtabāt: ip̄m de terra eleuabāt. cui vir
go. Scire debes mi care. q̄ amator meꝰ et ſpōſus meꝰ ih̄s xp̄c: hic ⁊ ī fu
turo te ⁊ oīs honorātes me patꝰ eſt honorare. Et q̄ ꝑdidiſti ꝓpter me
linguā tuā. vix in ꝓꝓo ydeomate expeditā. ecce cōmodaui tibi meā ī gre
co ⁊ latino peritiſſimā. Preterea oīs aīas familie tue noueris eſſe in ſinu
abrae. Facto inſuꝑ die craſtina. cum miſſaꝝ ſolennia celebraueris. lecto
euāgelio: ſingula menbra abbatis de oleo qd̄ ſudat de tumulo meo ꝑun-
ges: ſicq; ſuſcitabit̄. et anq̄ꝫ diuinū officiū cōpleas. ad vigorē ⁊ ſtatū pri
ſtinum reformabit̄. His dictis virgo beatiſſima dextraȝ pōtificꝭ apphen
dit. dāſqȝ illi anuluȝ ꝑcioſuȝ: ⁊ cartulā aureis lr̄is ſcp̄taȝ: et diſparuit. ⁊
miri odoris fragrantiā remāſit. Cartbula vero tres verboꝝ lineas habe
bat. et hec per ordineȝ cōtinebat. prima linea. Sabine he lr̄e ſunt iter me
et te ſigna dilectōis ꝑpetue: Scd̄a. Fecit tibi merituȝ ingens dolor. faci
et tibi gaudiuȝ vehemens amor. Tercia Ducē baptizab. ſanus ad ꝓpria
remeab. ſicqȝ decennio expleto: laudabil'r mecum eris in celeſti pallatio.
Tūc vir immenſas gr̄as et laudes deo reddidit ꝓ tā ineffabili ↄſolatiōe
quā ei exhibuerat p̄ſētia virginis glioſe. Facto igitur die dux mōteȝ aſcē
dit: et cū ep̄m ad altare ꝓcedentem. videntē. loq̄ntem: et oīa menbra inte
gral'r hn̄tem ↄſpiceret: obſtupuit vehemẽter. Tūc lecto euāgelio: p̄ſīte du
ce: ep̄s menbra abbatis qui in medio poſitꝰ erat: vngens ꝑ ordinē abbas
oībꝰ videntibꝰ rediuiuꝰ apparuit. Sicqȝ m̄bris oībꝰ renaſcentibꝰ anq̄ꝫ
diuinū officiū ꝑficeret pleiſſime ſanatꝰ eſt: q̄ viſo miracl'o dux lacris ꝑfun
dit̄. corde ↄpūgit̄. ⁊ āplectitur fidē: ⁊ cū m'ltis nobilibꝰ ꝑſcē credētibꝰ ab
ep̄o baptizat̄: q̄ cū heredibꝰ careret: ſcl'o renūciauit. terrā ſuā vendidit: ⁊
bonā porcōeȝ frībꝰ ī mōte ſyna degētibꝰ tradidit. romā cū ep̄o ⁊ abbate
⁊ aliiſ m'ltiſ deuotōiſ gr̄a veīt. m'lta auri pōdera ſecū deferēs paupibꝰ tri
buit. Deinde ad cōſiliū ſcī ſabini. famoſiſſimū mōaſteriū virginū qd̄ dr̄
aula dei in honore bt̄e katherine fundauit: qd̄ in multis poſſeſſionibus ⁊
diuitiis ampliauit. Poſtremo in monte caſſino monachalem habitū ſuſ

cepit ibidēqꝫ xp̄o regi:ſueqꝫ mr̄i:et bt̄e katherie q̄diu vixit deuotiſſime
militauit. Sanct⁹ vero ſabin⁹ cū p⁹ decenniū ad extremū veniſſet.dignū
deo ſpm̄ efflauit:ſed cū ligua eius in oꝛe ei⁹ minime appareret.nulli du-
biū quin virgo glorioſa eam tulit:q̄ ſuo deuoto eā ꝑ decenniū mutuauit
In hui⁹ q̄z glioſi epi meoꝛiā anul⁹ ⁊ cartha apd̄ mediolanū vſqꝫ hodie
ſeruantur. C.ccx

De ſcō Ludouico rege francoꝛuz

Ludo uicus dr̄ q̄ſi lucem donās:ſeu lucis datoꝛ. Interptat̄ eti
am q̄tū ad vltimā noīs pt̄e cuſtos. Icos eīm grece dr̄ cuſtos la
tine. Fuit eīm ſeuer⁹ cuſtos verbi dei:vt ex ei⁹ geſtiſ demōſtra
tur. Fuit etiā pugil cuſtos exercit⁹ ſui in terra et mari.ac etiā in ipo cō
flictu certaminis. Vn̄ de eo in eccleſia canitur. Ludouic⁹ ex nomie lucis
datoꝛ exprimitur ⁊ cuſtos in certamine preſentis vite ponitur

Beatus ludouicus quondā rex francoꝝ illuſtris. Prēm habuit
xp̄ianiſſimū regē noie ludouicū.hic ꝯ albigeſio ⁊ comitatu tho
loſano hereticos debellauit:⁊ hereſes extirpauit. Et dū reuer
tereturi franciā:migrauit ad xp̄m. Puer igit̄ ſcē indol̄ p̄e ſtrenuiſſimo
ſic oꝛbat⁹:ſub tutela mr̄is videlꝫ blanche regine q̄ndā regis caſtelle filie
remāſit. Que ipa tenerrie diligēs ſub cuſtodia ſpāl' mgr̄i ⁊ ꝯſilio religio
ſoꝝ maxie oꝛdis fratrū p̄dicatoꝝ ⁊ minoꝝ in moꝛib⁹ ⁊ ſcia lr̄aꝝ tradidit i
buēdū At ipe velut alter ſalomō puer ingenioſus.⁊ bonā ſortit⁹ aīaꝫ.ſuꝑ
coetaneoſ ſuoſ ꝓfecit valde laudabil'r in vtriſqꝫ. Cu⁹ ſcitati cōgaudēs pia
mr̄ p'lies dicebat eidē. Plus vellez fili cariſſime te moꝛtē incurrere tpalē
q̄ꝫ ꝑ aliqd̄ pctm̄ moꝛtale te tuū offendere creatoꝛē. Qd̄ verbū deuot⁹ fili⁹
in aīo ſic firmauit:q̄ꝫ diuia comitāte gr̄a a viciis abſtinens ad culm̄ vir
tutū ꝑueniſſe ab oib⁹ cenſeret̄. Dehinc diuia ꝓuidentia ne taz nobile reg
num regali ſucceſſione careret.vxoꝛē duxit.de q̄ ſuſceptaz ſobolem gene
roſam vir ſcūs ſūmo ope ſtuduit educare.docēs eos ſuꝑ oia timere deuz
⁊ ab omi pctō iugiter abſtinere. Serta q̄z de roſ ſeu alios capellos eos
poꝛtar̄ ſextis feriis ꝓhibebat:ꝓpter coronā ſpineā tali die īpoſitā capiti
ſaluatoris. Ipe vero exēplo apl'i coꝛp⁹ ſuū caſtigās.⁊ in ſuitutē redigēs
caſtigatōe multiplici ſuo ſpūi ſuire cogebat.multo tpe ciliciū ad carnez
applicās. Ieiunabat q̄z oi tpe ſextis feriis.⁊ maxie in aduentu ⁊ quadra
geſima:in quibus a piſcib⁹ ⁊ fructib⁹ abſtinebat.laboꝛib⁹.vigiliis.oꝛōni
bus et aliis ſecretis abſtinentiis:⁊ diſciplinis iugiter ſe affligēs. Quoli
bet etiā ſabbato cōſueuerat in loco ſecretiſſimo quoꝛūdā paupeꝝ ꝓpriis
manib⁹ abluere pedes:⁊ deinde tergere:ac hūil'r oſculari. ſil'r ⁊ manus
cuilibꝫ certā ſummā pecuie tribuēdo. Pluries etiam.cxx.paupibus qui
in curia ſua oi die reficiebāt̄ abunde:⁊ vigiliis ſolennib⁹ ac q̄buſdā cer
tis diebus ꝑ annū.cc.pauperibus anteq̄ꝫ ipe comederet mau ꝓpa fercl'a

miniſtrauit. Semp̄ eīm in prandio ⁊ cena ꝓpe ſe tres ſenes paupes recū
bentes habebat: quib⁹ de cibis ſibi appoſitis caritatiue miſtrabat. xp̄m
pauperem in ſuis paupib⁹ venerando: de quoꝝ reliquiis comedere nō
horrebat. Scarleto etiā ſeu bruneto aut viridi ꝟ alia veſte pompoſa uti
nolebat: nec pellibus variis aut nimiū ſumptuoſ. maxie poſtq̄ de ptib⁹
tranſmarinis rediit p̄ma vice. Dilatationē vero fidei ardenti deſiderio
cupiebat. Vn̄ tanq̄ verus amator fidei ⁊ zelator: tres fratres ſuos com
militones: ac maiores regni barones: ⁊ milites ſecū ducens cum exer
citu mario applicuit in egyptū: vbi multa in ſe ⁊ ſuis mala ꝑpeſſus. De
hinc ab hoſtibus captus: ac carceri mācipat⁹: modico tandem precio qđ
mirabile eſt: redempt⁹ fuit et liberat⁹. Educt⁹ itaqȝ de carcere per q̄nqȝ
annos in ſyria remanſit: multos ſaracenos ad fidem ꝯuertens: ac capti
uos xp̄ianos redimens: quoꝝ corpa plerūqȝ ꝓpriis manib⁹ ſepeliebat.
Ubi quanta pro fide xp̄i in hac pegrinatōne: ac etiā in alia q̄ ſcđo tranſ
fretauit ſuſtinuit: niſi q̄ affuit: aut maiora voluia inſpexit: nēo ſufficien
ter mente ꝑpendit. Que qꝛ in hiſtoriali circa finem ſatis diffuſe narrat
vincenti⁹: vbi nō de auditis relatu: ſed ſuo tp̄e geſtis fidem facit: breui
tatis grā dimittūtur. Poſtmodum vero audita morte regine mr̄is ſue
baronū ſuoꝝ ꝯſilio redire in franciā acqeuit. Et duȝ eſſet in mari, nauis
ip̄m deferēs bina impulſiōe ad rupē tam fortiter eſt colliſa: q̄ a nautis ⁊
aliis pitura crederet. Cūta igi ꝯcuſſiōe pterriti: ſacerdotes: clici: ⁊ alii
ſcm̄ regē inuenerūt orātez corā ſacro corpe ihu xp̄i. Et fuit coꝝ oīm firma
fides q̄ ei⁹ meritis ⁊ p̄cib⁹ eos oīpotēs de⁹ a mortis picl'o libaſſȝ. Reuer
ſus itaqȝ in franciā: cū ineffabili gaudio ab oīb⁹ eſt recept⁹. Ac extūc
de virtute i virtutē ꝓficiēs ad omīmodā vite ꝑfectōez ꝑuenit. Tūc eīm ce
pit fundare hoſpitales domos paupeꝝ. religioſoꝝ edificare mōaſteria.
clauſtra. dormitoria. eccias. loca ⁊ alia edificia oportūa. Necis beguinis
filiab⁹ dei fere in oī ciuitate regni: cuȝ certis elēoſinis de locis ⁊ domib⁹
ſibi cōpetentib⁹: ꝓuidit. Pl'a etiā mōaſteria diuerſoꝝ ordinū ab ip̄o fun
data ex toto magnis dotauit redditib⁹. Inter q̄ abbatiā regal' montis ci
ſterciēſ ordīs magnifice fundauit: ⁊ dotauit. In q̄ ſel' qđ mirabile eſt di
ctu cuidā mōacho leproſo in quodā p̄ndio flexis genib⁹ cibū ⁊ potū i os
eius immitendo hūil'r miſtrauit. abbate ⁊ qui aderāt in lacrias prorum
pentibus: pre horrore vix videre valentib⁹. Precipua etiaȝ deuotōe ſan
ctas venerabaſ reliq̄as: ⁊ dei cultū et honorē ſcōꝝ iugiter augmētabat:
Pariſi⁹ ſiq̄dez in regali palacio capellā ſpecioſiſſimā ꝯſtruxit: in qua
ſacroſctām coronā dn̄i ſpineā: et maxiaȝ ptē ſcrē cruc̄. ferrūqȝ lancee: qđ
latus apuit ſaluatoris: cum pl'ibus aliis reliquiis digniſſime collocauit:
q̄s a ꝯſtantinopolitano impatore recepat cuȝ immenſ laboribus ⁊ expē
ſis. Opprobria vero fidei xp̄iane audire nō poterat: ſed zelando zelum
dei grauiter puniebat. Vn̄ q̄ndā ciuem ꝑiſienſem q̄ turpiter iurādo xp̄m

blaſphemauerat.in peccati penã ⁊ alioꝝ terrorez ferro cãdenti in labiis
ſuis cauteriſari pcepit: dicens. Vellē quoad uixero in labiis meis talem
indecentiã ſuſtinere.dūmō h̄ peſſimum iuratõis viciuz de regno nr̃o pe
nitus tolleret. Filr̄ ſaracenis petētib⁹ in pactõe de ſoluēdo pecūia pie ⁊
ſuis addere:q̄ fidem xp̄i negaret ſi pactū nō teneret.facere ꝯſtāter dene
gauit. Et pſuadētib⁹q̄ aderāt:q̄ h̄ ſine pctō facere poſſit.rn̄dit. Tm̄ boꝛ
reo verbū de negāda fide etiã ſub ꝯditõe audire:q̄ n̄ poſſem illud exprī
mere ſono voc̄. Ibidē etiã q̄ndã nobilē ſaracenū q̄ recenter ſoldanū occi
derat:facere militē recuſauit: dicēs.q̄ nec pro morte nec p vita infidelē
quēq3 inſigniret baltheo militari In tāta etiã veneratõe hēbat ſignacu
lū ſcrē cruc̄:q̄ deſup calcare nolebat.et a plib⁹ religioſ exegit:vt in clau
ſtris coꝝ:in tūbis cruces nō inſculperētur:⁊ inſculpte penit⁹ raderent.
In regimie vero ita prudēter ſe gerebat:q̄ abſq3 pſonaꝝ acceptõe iuſti
ciã r̄ddebat vnicuiq3. Timēs vero ne cauſe paupū vix īgrederet ad iudi
ces bis in hebdõada audiendū ꝯq̄rentes in loco patēti ſe ponebat:⁊ eos
celeriter q̄ntū poterat expediri faciebat. Et q̄n negociū fidei per p̄latos
ſeu inq̄ſitores deferebatur ad eum:omibus aliis poſtpoſitis faciebat q̄
citius expediri. Nulla vero tanq̄ a iure p̄hibita cuiuſq3 inſtātia non ad
mittebat:ſed p aliā viā iuri ꝯſonã etiã magnatū maleficia pūiebat. Sta
tuit inſup ad abolendū vſuras ut obligatos iudeis:aut aliis publiq̄ vſu
rariis nullus iudex ꝯpelleret ad ſoluendū. Et q2 pacez opatur iuſticia de
dit ſibi de⁹ pacem:et regno trãquillitatez Tandem poſt mltoꝝ annoꝝ
ſpacia audiens deſolatõem terre ſancte: ⁊ mala xp̄iane gentis ferre non
valens cū filiis ſuis ac regni comitib⁹ ⁊ magnatib⁹ ſcdo tranſfretare di
ſpoſuit. In q̄ trãſfretatõe diem ſuū vltimū appropinq̄re videns:filios ſu
os admonebat:vt pro eccl'ia dei et defenſione terre ſancte vti ipſe facie
bat oī virtute inſiſterent. Currente igitur nauigio verſus tunicū ⁊ exer
citu ſuo libere capiente portū in africa.carthaginis caſtrū: ⁊ adiacentez
regionē vi armoꝝ cepert. Deinde inter carthaginē ⁊ tunicū fixerãt ten
toria.ibi aliq̄ diu moraturi. Illic ergo btūs ludouic⁹ poſt tot laudabilia
virtutū opa:poſt tot laborioſos agones quos pro fide xp̄i indefeſſo aio
tolerauerat:diſponente deo:qui labores ſuos voluit feliciter cõſummar
et laboꝝ ſuoꝝ fructū retribuere:lecto decubuit febre cõtinua fatigat⁹
Inualeſcente igit morbo:ſana mente:integro aſpectu:atq3 auditu orãs
ac ſanctos inuocãs:deuote ſuſcepit omnia eccl'iſtica ſacra. Demū ad ex
tremam horam veniens:et ſup ſtratum cinereum recubans:verba profe
rens vltima parte. In manus tuas dn̄e cõmendo ſpūm meū. Anno dn̄i
M.cclxx.hora.ix.feliciter migrauit ad chriſtū. Corpus vero illius dela
tum fuit ad ſepulcrū patrū ſuoꝝ:apud ſanctū dyoniſiū in francia:vbi et
etiã alibi in diuerſ mundi partib⁹ crebris coruſcat miracul'. In die ſepul
ture eius quedã mulier ſagienſ dyoceſis;viſum quem prius perdiderat

recupauit oīno meritis ⁊ precibus pii regis. Quidā iuuenis de burgun
dia: ſurdus ⁊ mutus a natiuitate: cum alijs veniens ad ſepulcrū eiꝰ. put
videbat alios facere nutibꝰ exteriorib'ꝰ: ſcti ſuffragiū implorabat. Et cū
ibi aliq̄diu ꝑmanſiſſet: apte ſunt aures eius: et ſolutū vinculū lingue eiꝰ
Et q̄ nunꝙ gallicū audierat: pure gallicū loq̄batur. Et cuz audiuit prio
cāpanas pulſari. maxio terrore ꝑterritꝰ. putabat totā eccl'iam ſup ſe rui
turā. Anno quo btūs ludouicꝰ fuit aſcriptꝰ ſcōꝝ cathalogo in diuerſ
partibꝰ ad inuocatōem ipſiꝰ multa cōtigerūt miracula. Ebroicis nāq3 pu
erū q̄ndā ꝓpe quoddā molendinū ſubmerſū: ꝑentes multis ſctōꝝ ſuffra
giis ꝯmendauerūt. Verū oīpotenti deo miſericorditer diſponēte mirificarī
ſctm̄ ſuum vox intonuit: vt puer p̄dictꝰ btō ludouico deuoueretur. Quo
ſtatim ad eccl'iam fratrū p̄dicatoꝝ nuꝑ in honorē bti ludouici fundataz
cum ſolitis oblatōnibꝰ delato: confeſtim viuꝰ apparuit. CCCXI

Legenda ſancti Thome de aquino

Thomas interp̄tatur abyſſus vel geminꝰ: vel diuiſus: vl' ſigna
tus: ſiue cōſummatꝰ. Fuit ſiquidē hic ſcūs doctor thomas ve
lut abyſſus ꝓfundiſſima. Scientia enī ⁊ ſapia ꝓfundiſſimꝰ exti
tit. Ideoq3 nō immerito aquinas ex noie patrie dictꝰ eſt: qm̄ doctrine ce
leſtis aq̄s nactꝰ eſt abūdantiſſimas: ꝓpter qd̄ illud Eccl'iaſtici. xv. ſcriptū
de eo dici pōt. Aqua ſapie ſalutaris potauit illum deꝰ. Et apocal'. xxii.
Oſ̄ndit angelꝰ fluuiū aque viue: ſplendidū tanꝙ criſtallū: ꝓcedēs de ſede
dei ⁊ agni. Et ꝓuerb. xx. Aqua ꝓfunda ꝯſiliū in corde viri. Aut certe aq̄
nas ex eo dici pōt: q2 ex aq̄s mūdane vanitatis ⁊ ꝓpe natiuitatis eductꝰ ꝑ
religioſā vitā reſtitutꝰ ē mr̄i eccie: moyſi figura. Fuit etiā geminꝰ deuo
tiōis decore: ⁊ itelligētie claritate. Inſuꝑ diuiſꝰ fuit a mūdanis cupiditati
bus et pompis. religionis vitā ſacerrimā ducens. Deniq3 fuit ſignatuſ
aut cōſummatꝰ oīm virtutū ſplendore: q̄ ꝓpter hō nuncupatꝰ eſt thōas:
qd̄ pōt interp̄tari q̄ſi thau meū. id ē. ſignū meū: vl' cōſummatio mea. De
us enī tātis eū illuſtrauit: atq3 ꝑfudit grē donis: vt verꝰ dei ſignū: atq3
cōſummatio. id eſt. ꝑfecta dei opatio eſſet: Cuiꝰ hyſtoriā ⁊ vitā q̄dā eps
lodonenſ cōſcripſit. Feſtiuitas aūt eiꝰ celebrat̄ nonis marcii: q̄ die mig̃
uit ex hoc mundo ad perpetuā gloriam

Beatus thōas de aq̄no ordis p̄dicatoꝝ doctor egregiꝰ. nobilibꝰ
ortꝰ ꝓgenitoribꝰ lādolfo pr̄e de domo ac illuſtri ꝓſapia comituz
aq̄noꝝ ꝯfinibꝰ cāpanie. ⁊ regni cecilie: mr̄e theodora de neapo
litana ſtirpe exn̄te duxit originē. Qui ꝑ ſcm̄ heremitā bonū noie: mr̄i ſue
fuit p̄nūciatꝰ ex noie naſciturꝰ magnꝰ ī orbe. Natuſq3 fuit āno dn̄i. m. cc
xxv. h̄ exn̄s īfātulꝰ cū a cūis ꝑ balneo ſoluerēt: nutu diuio cartulā q̄dā hūi
iacētē: ī q̄ ſalutatō āgelica ꝯticbat: brachiū nemīe iuuāte extēdēs accepit

cui vix mater eripe potuit. Hic puer quinqȝ annoꝝ exiſtens miſſus fuit
a parentibus ad monaſteriuȝ montis caſſini. erudiendus in primis lraꝝ
elementis ꝛ moribus imbuendis. Cū aūt ſeptē annoꝝ eſſet miſſus eſt ne
apolim ad ſtudiū artium liberaliū. Qui tanta celeritate natural' ingenii
oīs artes didicit in ſeptē annoꝝ ſpacio: ꝛ ꝓcellens oīs ingenio ꝛ labo
re cunctis erat admirabil'. Cū aūt eſſet. xiiii. annoꝝ virgo elect⁹ a dño
intrauit ordinē ſacratiſſimū fratrū ꝑdicatoꝝ. Hic etiaȝ eodem anno quo
intrauit ordinē. cū per frēs ordinis ꝑdicti fuiſſȝ romā ꝑduct⁹: ꝛ de roma
per tuſciam pariſius duceretur: vt a ſuis elongaretur parētib⁹. rapt⁹ et
captus fuit in itinere per germāos ſuos carnales ꝛ vi ablatus fratrib⁹;
et miſſus ad mr̄em ſuā in caſtro montis ſancti Johannis: vbi detent⁹ et
cuſtoditus ꝛ clauſus in carcere ſtetit quaſi biennio in habitu ordinis: q̄
aſſumptuȝ nunꝗ̄ deſeruit. nec ad deſerendū aliquaten⁹ flecti potuit. Re
ditus vero ibidem oꝛoni ꝛ cōtemplatōni: ac ſtudio ſcp̄turaꝝ: tanꝗ̄ in ſco
la ſummi mḡri pl'imū ꝓfecit. Et vehementis libidinis ſuggeſtriceȝ a car
cere cum ſtipite ignito fugauit. Unde ex hac victoria tale donū a deo cō
ſecutus eſt vt nullū ſtimulū voluptatis veneree poſtea ſenſerit. Poſtq̄m
aūt redditus eſt ordini: miſſus eſt coloniam: vbi docebat philoſophiaȝ ꝛ
theologiā doctor albertus magn⁹ eiuſdem ordinis ꝓfeſſor. A quo pluri
mū eruditus eſt ſpacio annoꝝ. xi. Cum vero attigiſſet. xxvii. annum eta
tis ſue pariſius miſſus gradū baccalariat⁹ in theologia ſuſcepit. Qui cū
laudabil'r legiſſȝ ſniās: et oīb⁹ eſſet venerabil' ꝓpter admirabiles q̄onum
ſolutōes aſſumpt⁹ eſt in magiſteriū ſacre theologie anno ſue etatis. xxx.
Qui viuēs dūtaxat poſtea annos. xx. maxios ꝛ pulcerrimos libros cōpo
ſuit: Qui libri fere cōplent centenariū nūeruȝ. Habuit autē tantā a deo
grām vt dubia aliis occl'ta per reuelatōem dei apparētib⁹ ei btīs petro
ꝛ paulo cognoſceret. Incendebat eñ dei amore: ꝛ ita rapiebat in contē
platōe myſterioꝝ diuinoꝝ: vt etiā comedendo circa illa cogitaret. et exi
ſtens in menſa ſancti ludouici regis putaret ſe eſſe in ſtudio ꝛ cella ſua.
Special'r etiā adiutorio diuino fretus q̄onem difficillimā de ſacramēto
corpis chriſti omnibus magiſtris pariſienſibus ignotam: declarauit.
Hic doctor egregius in extaſi ꝛ alienatōe viriū ſenſitiuaꝝ mente frequē
ter apparuit in deum eleuatus: corpe etiaȝ viſus eſt in oratōne exiſtens
vno cubito et aliquando duobus a terra ſurſum leuari. Quotiēs autē
vir ſanct⁹: diſputare: legere: ſcribere: vel dictare aliquid vellet. prius ad
orōem accedens: inueniebat ſic in ꝓmptu qđ q̄rebat: ac ſi in libro legeret
Fuit inſuꝑ tantus amor vere ſapie: vt archiepiſcopatum neopolitanuȝ
ad quem eum volebat promouere domin⁹ clemens papa quartus recu
ſauerit: ꝛ omelias chriſoſtomi ſuꝑ mattheum preelegerit ciuitati pariſiē
ſi: et ratiōem reddens dixit fratribus. Ciuitas hec: ſi eſſet mea ꝓpter cu
ram regiminis: michi eriperet contemplatōnem diuinoꝝ: ꝛ conſolatōnem

animi impediret: quaꝫ ſcriptura ſancta donat. Tandem vero iſte doctor
egregius florens ſcientia ⁊ doctrina eminēs vocatus p gregoriū papaꝫ
decimū ad generale cōciliū qđ celebratū fuit lugduni in kl'is maii. anno
dñi. m. cclxxiiii. obiit in itinere in monaſterio foſſe noue ciſterciens ordis
terracinens dyoces nonis marcii etatis ſue anno. l. inchoāte. In obitu
aūt eius ñ defuerūt ſigna miranda: q̄ ſancti doctoris indicarēt exitū ex h
mundo: et eterne ſue felicitatis demōſtrarēt iniciū. Nā ſtella q̄dā ad mo
dum comete tribus diebus ante doctoris obitum ſup idem monaſteriū
viſa fuit etiā in die: q̄ ſancto doctore migrāte diſparuit. Dñs etiā albtus
magnꝰ colonie in menſa exiſtens: cepit ſubito lacrimari. dixitqꝫ aſſiſten
tibus. Frater thomas de aquino: filius meus in xp̄o: qui fuit lumen ec
cleſie: ex hac luce hodie migrauit. Supprior etiā foſſe noue patiens in
oculis fere omnimodā cecitatē: emiſſo voto: adductꝰ ad ſepulcruꝫ ſancti
corpis: et orans deuꝫ meritis ſui ſancti: viſus bñficiū recepit. Et clama
uit coram toto cōuentu. Bñdictus deus qui meritis ſancti thome clare
me videre fecit. Et longo tpe poſt viuens. vmbraticens ecclie factus ē
ep̄s. Manifeſtū quoqꝫ miraculū in duabus tranſlatōnibus ſacri cor
poris beati thome apparuit. Ex eo em̄ pdiit odor ſuauiſſimꝰ et fragran
tiſſimꝰ: qđ ſignum fuit ſcie ſue diffundende per totum orbem. ⁊ ip̄m duꝫ
viueret redoluiſſe omnibus virtutibus. Nullus em̄ ſtimulus ſupbie: nec
aliquis fetor cuiuſcūqꝫ peccati mortalis: eo viuente exiuit. Quartodeci
mo etiam anno ab eius felici obitu cum p̄cioſus thezaurus ſacri corpis
patefactus eſſet: inuentū eſt corpus integrum menbris et pannis ſui ha
bitus. ſolaqꝫ naſi ſummitas paululū diminuta viſa eſt. Odor quoqꝫ tā
tus emanauit: ut omnes monachi inde excitati ſuas cellas exirent: ad vi
dendum tantū miraculū. Eiuſdem ſacri corpis manū dextrā dña theo
odora comitiſſa petiuit ab abbate monaſterii foſſe noue: quaꝫ nō potuit
auellere leuiter a corpe: q̄uis iam annis. xiiii. iacuiſſet in terra: ſed com
pulſus eam ferro detruncauit: que mirandū odorē eam venerantibꝰ de
uote effundebat. Unde cum quidam vir magne fame anno ab obitu ſcti
thome. xlii. quereret precioſas reliquias ad reponendum in quadam ca
pella ſancte crucis quam edificari fecerat apud ſalernum. et veniſſet in
capella caſtri ſancti Seuerini ſalernitane dyoceſis: ⁊ ſibi oſtenſa fuiſſet
manus predicta: eamqꝫ deſpexiſſet: ſtatim tremore magno totius corpis
egrotari cepit. videbaturqꝫ ſibi ꝙ hrēt caput groſſum ad modū vnius ci
ſte ⁊ nimis ponderoſū. In ſe autē reuerſus: ⁊ penitens acerrime de irre
uerentia facta: cum reuerenter illam adoraſſet. a tremore illo et inflatio
ne corporis liberatus eſt. Quā cū deoſculatꝰ eſſet: odorem maximū ex ea
pgredi ſenſit: qualem et quantū nunq̄ ſe meminerat pcepiſſe. Odor aūt
ille ex tactu ſacre manus ſibi et eius capucio quod in collo gerebat mul
to tempore ſic adheſit: ꝙ ipſe et capucium adeo redolebant illis inter

quos ꝯuerſabatur: ꝙ ꝑlibus interrogantibus quid ſecũ ferret odoꝛiferũ
ꝯpellebat miracl'i ſeriẽ ſepe recitare. Et extũc vt aſſeruit tantã deuotõez
ad ſcm̃ thomã ⁊ cõfidentiã accepit: ꝙ quotiẽs aliq̃ tẽptatio ſibi adueniret
vel piculũ immineret: recõmendans ſe meritis ſancti thome ⁊ inuocans
nomẽ eiꝰ: ſe ſenſit ab ipugnatione ⁊ piculo ſtatim libatũ. Aduertendũ
aũt eſt: ꝙ odoꝛ ille ꝓdiens a menbꝛis beati viri miraculoſus eſt: q2 ñ ſen-
titur quotiens adoꝛant menbꝛa. nec ab oibus q̃ ipſa adoꝛãt: ſed qñ placet
⁊ pſonaꝝ deuotio ꝓmeretur. Ex quo manifeſtũ eſt ꝙ nõ ſit odoꝛ hũano
ingenio ꝓcuratꝰ: qui diuĩa extitit virtute cõceſſus. nec vllius rei natural'
odoꝛ ſil'is illi repitur. Vt aũt ãplius gloꝛificetur deꝰ in ſcõ ſuo quẽ mirifi-
cauit. pauca de multiſ miracul' ad augmentũ deuotõis fideliũ hic ſubdũ-
tur. Quidã arte cirurgicꝰ: ſʒ ꝑ decenniũ infirmitate podagricꝰ: nec va-
lens per ſe ãbulare: ſe deo ⁊ btõ thome deuouit: iux̃ eius tumulũ incum-
bens: oꝛõne facta: ſanus proſiluit: laudans deũ ⁊ ſcm̃ eius. Alter q̃daʒ
propter hoꝛribilem fantaſmatis viſionẽ oĩ virtute deſtitutꝰ: ⁊ moꝛtuo ſi-
milis videbatur: adeo vt igne menbꝛis eius admoto nullatenꝰ ſentiret: q̃
poꝛtatꝰ ad tumuluʒ ſancti thome: pꝰ moꝛulã liber ⁊ sanꝰ oĩno a ſepulcro
ſurrexit. Mulier q̃daʒ cum filiũ ſuũ duoꝝ menſium in cunis decubã-
tem piclitari foꝛmidaret ꝓ eo p̃ſertim ꝙ ꝑ m̃ſes q̃ttuoꝛ ex ſurditate adeo
ĝuata eſſet decies exclamaret vagienteʒ etiã puerũ vix audiuit. viri ſui
inductõne qui meſtus vna cũ illa cõis filii piculo cõdolebat. p̃dicto viro
dei vt eam ab eadem infirmitate eriperet: obnixus deuouit. emiſſoq3 vo-
to cum nocte ſecuta doꝛmiſſet: in craſtino ſe liberatã ſancti meritis repit.
vt optabat. Puella gutturis ſui fauces ſquinancie hñs infirmitatem
cõſtrictas in tantũ: vt neq3 ſumere quicq̃ poſſet: neq3 reſpirare. Huʒ de-
uote ſe btõ viro a m̃re pſuaſa cõmendarʒ. ductaq3 fuiſſet in craſtinuʒ ad
p̃dictuʒ monaſteriũ foſſe noue: ſuppoſitis gutturi ſuo ſctis reliquiis cõfe-
ſtim melioꝛata in ſe ſenſit. panem comedit. pfecteq3 ſanata redit. Qui-
dam ꝯuerſus foſſe noue adeo grauẽ in bꝛachio dextro ⁊ ſpatulo doloꝛem
patiebatur: vt illud deferret ſuſpenſũ ad collũ: ⁊ penitꝰ ei inutile atq3 do-
loꝛe vehementer afflictũ: qui neq3 medicoꝝ auxilio remediũ inueniens.
imo amplioꝛe doloꝛe grauatꝰ. dum dicto ſctõ pro ſua ſanitate ſe hũil'r cõ-
mendaſſet: a ſomno ſurgens ſe penitꝰ liberatũ cognouit. Infans quidã
q̃ttuoꝛ annoꝝ tumoꝛem ⁊ ruboꝛem in coſtis ⁊ crure vſq3 ad pedem patie-
batur adeo afflictiuũ: ut nec a m̃re ſua: vel alio tãgi ſine leſione ⁊ clamoꝛ
aliq̃tenꝰ potuiſſet: neq3 ſe mouere poterat. Cũq3 puer ꝑ menſem in tãto
doloꝛe ⁊ anxietate fuiſſet. ⁊ a medicis ſpes curatõis ſine inciſiõe puerili
nõ inueniretur. deficiente natura: artiſq3 ſuffragio nõ inuento: recurſus
eſt ad deum et ſcm̃ ſuũ thomã. Mr̃ eni infantuli btõ thõe ipm̃ deuotiſſi-
me cõmendauit: ut a dicta infirmitate abſq3 inciſiõe ſuis meritis puerũ
liberaret: q̃ delatꝰ ad mõaſteriũ ⁊ poſitꝰ ſuper tumulũ pꝰ aliq̃m moꝛulaʒ

ſanus inde ſurrexit Propter hec ⁊ alia teſtimonia multa que de hoc vi
ro iuſto mortalibꝰ credibilia per deũ facta ſunt nimis. dñs iohannes pa
pa. xxii. apud auinionem pontificatꝰ ſui anno ſeptimo. xv. kl'as auguſti
Anno verbi incarnati. M. cccxxiii. a felici vero tranſitu huius viri be
ati ex hoc mundo. anno. l. decurrente. illuz ſanctoꝝ confeſſoꝝ cathalogo
adiunxit ad laudem et gloriã dñi nr̃i iheſu xp̄i qui hunc ſanctũ adhuc in
terris viuentẽ: ⁊ iam ad celos tranſlatũ multis fecit choruſcare miracul'
vt fideles ip̄m inuenirent apud deum benigniſſimũ patronũ: ⁊ eius veſti
gia imitantes: regna celeſtia cõſequi poſſent. CCCXII.

De ſctõ marcello pariſienſi Epõ

Beatiſſimus marcellus antiſtes natus pariſii: ſed ciuis paradi
ſi. in terris humilis. erectus in celis. mediocris parentibꝰ: ſed
meritis celſus. Cui hoc fuit nobilitatis lumẽ inſigne. xp̄o ſine
culpa fuire. Non de generis intumeſcens ſup̄bia: ſed hñs de moribꝰ or
namenta. Nec ſumens de parentele laude iactantiã: ſed grãm poſſidẽs
in virtutũ exemplis Intra ſe ſuos thezauros retinens. deum mundo cor
de cõplectens. Sed cum xp̄o pauper iſte regnauit: qui in humilitatis cõ
uerſatõe. in charitatis vbertate. in caſtitatis lumine. in ieiunioꝝ pingue
dine. ita ſe totum tradidit diſcipline: vt ab ipſa infantia maturꝰ aſcende
ret. ⁊ poſitus in corpe quaſi nichil de carne portaret. Hic itaqz beatiſſi
ma inſtitutõe ſuccinctꝰ: ⁊ venerandis operibꝰ pene prius ſacerdos extitit
ꝙ clericus. Iam dudum dignus qui ſuſciperet dignitatẽ. antea prepara
tus ad id quod erat ſine mora futurus. Calcata mundi pompa vel crimi
nibus. cum diuinis armis iniciatꝰ accingeretur ad ſpem. felicem palmã
de hoſte publico relaturꝰ. in militia chriſti exercitando lector effectꝰ eſt.
ac ſeipſum templo chriſti pro primitus offerens: velut a bellis ſacrificiũ
hoſtia victe carnis et pure mentis effectꝰ eſt. Qui clarior mercede ꝙ no
mine. et merito maior ꝙ gradu. ſine offendiculo ſuum gerens officium:
cepit in milite creſcere: qđ accepit a rege. Deinde dum adhuc clerica
li tyrocinio celaret. miraculis proditur. et ſignis celeſtibus illuſtatur.
Unde quadaz vice ad officinũ acceſſit fabricalem: qui deſpectꝰ ab artifi
ce cogitur: vt extracta de ardenti camino ferri maſſa candens manu ſua
ferrũ accenſum attolleret: et quanti ponderis eſſet enarraret. Tũc vir be
atiſſimꝰ nõ ignarꝰ totũ de xp̄o p̄ſumere: et q̃nte virtutis cauſa ſit in rebꝰ
nõ turpibus obedire. mox ſuppoſita manu ferrum altius eleuauit: dicẽs
De calore calet: ſed nouem pondera habet. Quod poſtea tm̃ ad ſtateraz
inuentũ eſt. quantũ eius vox librare p̄dixerat Itaqz cum ſubdiaconali
miniſterio fungeretur in die epiphanioꝝ hauriẽſ aquã de fluuio ſecane
dum beato prudentio ep̄o manibꝰ abluendus aquã offerret. mutatis ele
mentis vini ſapor inuentus eſt. Quo viſo: obſtupeſcens põtifex: iuſſit ex

ipſo vrceolo in calicem ſacrum defundi: Unde vniuerſus populus miſſa celebrata ꝛ ꝯmunionē accepit: ꝛ ipm vas cū ad pleb multitudinē ſuffeciſſz ac ſi non tactū ꝛ integrū ſic plenū ꝑmanſit. Cuiꝰ vini myſtico bñficio poſtea multi ſanati ſunt. Cū vir ſanctiſſimꝰ quadā vice ex ſui officii ſeruitute aquā manibꝰ ꝑfato venerabili epō porrexiſſet: mox inde balſama ceperūt fragrare. Et dum vnda curreret: viſa ſunt criſmata reſpirare: vt pene pōtifex crederet ſe manus magis vngere q̄ lauare: ꝛ alteras aquas q̄reret vt ꝑores vngas ablueret. Quo viſo ſacerdos venerabil' obſtupeſcēs: deo grās de ꝯpto munere retulit: et beato marcello reuerentiaꝫ de religione ſeruauit. dum eū non talem qui ſeruiret: ſed potius cui ſeruiretur agnouit

Matrona quedā ꝓſapia nobilis: ſed opinione vilis maculans crimine qđ fulgebat ex genere. poſtq̄ dies fugitiue vite rapta luce concluſit: ad tumuluꝫ pompa comitante: ſed nō ꝓfutura ꝓceſſit. Quo cōdita horreſco referens h̄ cōtigiſſe poſt funera: qꝫ duplex naſcitur lamentatio de defuncta. Ergo ad ſumendū eꝰ cadauer cepit ſerpens immaniſſimꝰ frequētare. Et vt dicam clarius mulieri cuiꝰ membra beſtia deuorabat. ipſe draco factꝰ ſepultura: quo viſo ꝑterriti hoīes de ſuis ſedibꝰ migrauerūt. Btūs igit̄ marcellus intelligens ſe de cruento hoſte triumphum acquirere. collecta plebe de ciuitate ꝓgreditur. ꝛ relictis ciuibꝰ in ꝓſpectu populi ſolus xpō duce ad locū pugnaturꝰ acceſſit. Et cū colub de ſilua rediret ad tumulū. obuiantes ſibi inuicē dante orōnem btō marcello. ille capite ſupplici cepit veniā blandiente cauda precari. Tunc ꝑcedente pontifice beſtiā fere tribus milibus oēs ꝓſecuti ſunt. reddentes dño grās: et ſoluentes erga ſe inimico. Deinde increpās eū beatꝰ marcellus: dixit. Ab hac die aut deſerta tene: aut in mare te demerge. Mox dimiſſa beſtia: nulla eius vlteriꝰ indicia ſunt inuenta. Ecce ꝓpugnaculū patrie in vno conſiſtere ſacerdote: qui fragili baculo fortius hoſtem edomuit: q̄ ſi baliſte transfixiſſent. Si igitur ſanctoꝝ viroꝝ ex factis merita ꝯferant miretur marcellū gallia dū roma ſilueſtrū. niſi hoc diſter in ope q̄ draconem ſigillauit ille: iſte iactauit. His itaqꝫ opibꝰ ſanctus marcellus ſemꝑ intentus: cōuerſatiōe clarus: conſummatōe ꝑcipuus: beatitudine glorioſus: remuneratōne ditatus. cum ꝑpetuo dño regnaturꝰ: vincens mundi ꝯtagiū. mūdus migrauit ad xpm die klaꝝ nouembriū regnante dño nr̄o ieſu xpo cui eſt honor ꝛ glīa. virtꝰ ꝛ ptās.

CCXIII.

De ſctā genoveſa

Genoveſa dr̄ a genos qđ eſt natura: ꝛ eſa qđ eſt menſura quaſi hñs naturalia ad menſurā ſeu plenitudinem. Ipſa eīm ex bonis naturalibus que habuit. faciliter dei grā comitāte ſupnaturalia ē aſſecuta. Uel dr̄ a genos qđ eſt barba ſeu virilitas. et eſa effuſio ſeu plenitudo. q̄ſi effuſa ꝛ plena oꝑatōibꝰ virilibꝰ ꝛ fortibꝰ. Ipſa eīm

vt ex eius geſtis colligitur: ⁊ de ea in eccl'ia canitur. ipſis etiam viris ali
q̄tenꝰ imitanda: atqꝫ equiparanda eſt.
Beata virgo genoꝛveſa: honeſtis parentibus. p̄re ſeuero nomīe
mr̄e vero geroncia oꝛta. apud namerodoꝝ opidum haud lōge
a pariſienſi vꝛbe extitit ꝓgenita. Dum autē ſanctꝰ germanus
antiſiodoꝛenſ eṕs. quadā die apud baſilicaȝ in ipſo opido ſitam. oꝛandi
grā ſe cōtuliſſet. occurrente eiuidem loci populi multitudine ſimul geno
ꝛveſa affuit. Quā intuitꝰ in ſpū. ſcūs germanꝰ magnanimē genoꝛveſam
ad ſe deduci p̄cipiens. circūſtanti populo electā a deo ſponſam p̄dixit. in
eiuſqꝫ natiuitate angelos cecinſſe denunciauit. ac felices tante ſobolis
ꝓgenitores p̄dicauit. multoſqꝫ eius exemplis a via ſua mala cōuertēdos
affirmauit. Que dum ab eo accerſitur. ⁊ de virginitate celeſti ſponſo cō
ſeruanda ammonetur. id ſe votis omnibꝰ ſemꝑ deſideraſſe: rn̄dit. Cui ille.
Confide filia. viriliter age: ⁊ qđ coꝛde credis ⁊ oꝛe ꝓfiteris: opibus com
pꝛobare ſtude. Dabit eñ dn̄s foꝛtitudinē ⁊ virtutē decoꝛi tuo. Cunqꝫ ſe
quenti die genoꝛveſam iterū ſibi p̄ſtari feciſſet: dixit ei. Aue filia geno
ꝛveſa. Remiſceris quid heſterna die de coꝛpis tui integritate michi ſis
pollicita. Cui illa. Reminiſcoꝛ pr̄. Tunc ille nummū ereum dei nutu allatū
hn̄tem ſignuȝ crucis a terra colligens inquit ad eam. Hunc transfoꝛatū
pꝛo memoꝛia mei ad collū ſuſpenſum ſemꝑ habeto nulliuſqꝫ metalli aut
margaritaꝝ oꝛnamento: collum: digitoſqꝫ tuos oꝛnari patiariſ. Et vale
dicens. caputqꝫ eius deoſculans abiit. Cum mr̄ eius die ſolenni ad eccle
ſiam pergeret. et genoꝛveſam reclamantē domi remanere p̄ciperet: con
feſtim vt ſibi mr̄ alapaȝ in faciem dedit: lumen amiſit. Sicqꝫ fere per bi
ennū diuinā iram ꝑpeſſa: pꝛecibus filie tandem pꝛiſtine ſanitati eſt reſti
tuta. Alia vice dum genoꝛveſa cuȝ duabus ſacratis virginibus etate
ꝓuectioꝛibꝰ loco nouiſſimo incederet: obuiāte carnotēſi eṕo vilico: ſtatim
incedendi euerſus eſt oꝛdo. Nam illa que ſequitur: ait eṕs: anteponatur
q̄m ipſa celitus iam eſt ſanctificatōem adepta. Parentibus eius ſubla
tis de medio cuȝ in pariſiū vꝛbem tranſiſſet. tanta paraliſi: vt videbatur
infirmitate detenta eſt: vt coꝛpꝰ eius laxatis vndiqꝫ artubus ac diſſolu-
tis cōpagibꝰ triduo exanime crederetur. Que cum denuo eſſet ſanitateȝ
aſſecuta. aiebat ſe in ſpū ab angelo in gloꝛiā ſctōꝝ: ⁊ ſuppliciū impioꝝ fu
iſſe deductā. ac extunc ſecreta conſcientiaꝝ in nō modicā admiratiōem ce
pit reuelare ac manifeſtare. Sancto aūt germano redeunte. cum pari
ſiū intraſſet: ꝯfeſti genoꝛveſa vbinā ēet ⁊ q̄d ageret inq̄rens. in eiꝰ hoſpi
tiū deſcendit ac male de ea colloq̄ntibꝰ. deridebat̄ eñ tunc vt plerūqꝫ fit
iuſti ſimplicitas. terrā ſuis lacrīs irrigatā oſ̄dit. ſicqꝫ eā aſtanti populo
ꝯmendans diſceſſit. et ad tpꝰ os loquentiū iniqua obſtruxit. Uerum poſt
obitū bti germani: cū attilia hunoꝝ rex: gallias ac p̄cipue vꝛbem pariſi
oꝝ inuadere: ac ſue ditioni minaretur ſubiicere. ſingul' pene ad tutioꝛes

vt ſibi videbatur vꝛbes facultates deferentibus. genoꝛveſa oꝛõnibus ⁊
vigiliis inſiſtebat. Suiſqꝫ cum quibus degebat ita facere exhoꝛtans. non
eſſe ꝑtimeſcendos hoſtes dicebat. quinimo ciuitatem illeſam foꝛe ꝑdica
bat. Quãobꝛeꝫ nonnulli ciues inſurgentes: dicebant pſeudo ꝓphetiſſam
ſuis tꝑibꝰ aduenisse: ac in eius moꝛtẽ ceperũt ꝯſpirare. Eodem tꝑe veit
ab antiſiodoꝛenſe vꝛbe archidyaconꝰ: qui hec audiens: ita ciues adoꝛſus
eſt. Nolite o ciues hoc admittere facinꝰ: qꝛ hanc de cuiꝰ interitu tracta
tis didicimꝰ. narrante ſctõ germano antiſtite noſtro ex vtero mr̃is a deo
ſponſam electam. Et ecce eulogias ab eo ſibi derelictas exhibeo. Quas
ilico perlegentes ab inceptis deſtiterũt. Hunni aũt ꝓtinus abierunt.
In bituriſcenſe vꝛbe venit mulier quedã pariſius: q̃ pꝰ ꝯſecratõem vio
lata fuerat: vt genoꝛveſam alloqueretur. Que mox interrogata a geno
ꝛveſa: an ſanctimonialis aut vidua eſſet. cõfeſtim vt ſe virginẽ aſſeruit:
virum qui eam violauerat: ⁊ locum: et tempꝰ expoſuit. Unde ad verecun
diam ꝓuocata: ſupplex genoꝛveſe veniã poſtulauit Matrone cuiuſdã
filius etatis annoꝝ q̃ttuoꝛ: cum in puteum cecidiſſet: ac poſt tres hoꝛas
moꝛtuus inde ſubtractꝰ. mr̃e in lacrimas ꝓrumpente: ac crines dilacerãte
genoꝛveſe oblatus fuiſſet. ad oꝛõnem recurrens: pallio ſuo ſuꝑ coꝛpꝰ eiꝰ
appoſito: puerũ viuũ ꝯfeſtim mr̃i reddidit. Cũ ob diutinã obſidionem
ciuitas ꝑiſienſ inedia affligeretur. genoꝛveſa paupibꝰ ꝯdolens. nauim
ſuꝑ ſecanam ad emendam annonã ingreditur. dum aũt ad q̃ndaꝫ locum
in quo erat arboꝛ iux̃ quẽ naues ſepius periclitarentur aduenisset. confe
ſtim arboꝛem incidi ꝑcipiens: ad oꝛõnem ꝯuerſa: duo hoꝛribilia mõſtra
ex illo loco egredi ſunt viſa. Ab illo aũt die illic nauis nõ periit: ſed pro
ſpero curſu ceptum iter tranſfretauit. Rediens aũt virgo panes paupe
ribus iux̃ neceſſitates ſuas diſtribuit. Dum quadã vice ciuitatem treca
ſium adiiſſet. ꝓtinus occurrens ei multitudo populi. innũeros vtriuſqꝫ
ſexus diuerſ infirmitatibꝰ afflictos obtulit. Inter quos etiã oblatꝰ eſt
ei homo quidã: quem dñico die opante vltio diuina excecauerat: necnõ
puella ab annis fere. xii. ceca quos illa bñdicens: ſine dilatõne incolũes
reddidit. In ciuitate meldenſi: puella quedã adoleſcenti cuidaꝫ ꝓmiſſa
vt genoꝛveſe virtutes comperit. veſtem ſibi immutari ac in contubnio
virginum annũerari a genoꝛveſa expetiit. Unde indignatꝰ adoleſcens
ſponſam cum furoꝛe ꝑſequitur. Quod genoꝛveſa audiens: eam ad eccl'iaꝫ
que ꝓxima erat ſecum duxit. et foꝛes eccl'ie q̃ clauſe erant: diuia virtꝰ mi
rabil'r reſerauit: ⁊ puellam a furoꝛe adoleſcentis liberauit Aurelianiſ
dum cuidam patrifamilias pro ſuo qui aduerſus eum deliquerat geno
ꝛveſa veniã expeteret. ille vero omnino renueret: cõfeſtim ut domum in
greditur: vehementi febꝛe coꝛreptꝰ non prius ſanitati reſtituitur: q̃ ge
noꝛveſe veniam poſtulans famulo miſericoꝛdiã elargitur. Eccleſiã ſan
cti martini turonenſ virgo ſancta ingreſſa q̃ plurimos a demone obſeſſoſ

oleo prius inunctos libauit. Dum autē vellet ſemel quoſdam inungere.
ac oleum in ampulla. pontifex etiā qui oleū bñdiceret deeſſet. mox terre
recubans in orõne poſita: ampulla in manibus eius oleo quo poſtmodū
ſanati ſunt egroti eſt impleta. ¶ De eius abſtinentia ac etiā virtutibꝰ
inter alia mlta: ſic dicit vincentiꝰ in ſpeculo. A. xv. etatis ſue anno vſqȝ
quinquageſimū. eſca erat ei panis ordeaceus et faba. Quam poſt duas
aut tres hebdomadas in olla recommiſcens edebat. A die dñico vſqȝ in
quinta feria ieiunabat: et a quinta feria vſqȝ in die dñico. Uinū autē et
quodlibȝ inebrians nunq̄ potauit. Poſt quinquageſimū vero annū ſua-
dentibus epis. ꝓpter obedientiā piſcem ⁊ lac cuȝ pane ordeaceo edere ce
pit. Multa aūt veneratõe catulacenſem vicum in quo beatus dyoniſiꝰ
paſſus eſt dilexit: cui etiā deuotio erat in honore illiꝰ baſilicam cõſtruere
Suadebat preſbiteros vt faceret vnuſquiſqȝ collatõem ad hoc edificiū
Qui rñderūt. Erunt forſitan paruitati noſtre vires edificandi: ſed coq̄u
de calcis copia deeſt. At illa ſpūſancto repleta vaticinãs ait. Egredimi
queſo ad pontē ciuitatis: et que audieritis nunciate michi. Qui egreſſi
in platea ſtabant attoniti. Et ecce duos cuſtodes porcoꝝ ſmocinãtes: q̄
rum vnus ad alterum ait. Dum ſuis. id eſt. porce veſtigiū ob ꝑtus vagã
tis legerem: inueni furnū calcis mire magnitudinis: Alter rñdit. Et ego
inueni in ſilua ſub radicibus arboris a vento euulſe furnum calcis: de q̄
nichil ſublatum credo vnq̄ fuiſſe. Quod audientes preſbiteri: grãs agē
tes: reuerſi ſunt. Audiens etiā hec ſctã: lacrimis pre gaudio ſinū imple-
uit. Laceſſiuit itaqȝ geneſium preſbiterū: vt in honore predicti martiris
baſilicam cõſtrueret. ſicqȝ omnibꝰ ciuibus illa implorante cõſtructa eſt.
In cuiꝰ opere collectis carpentariis: cum potus deficeret: accipiens ſan
cta cupam ſeorſum ꝓſtrata cum lacrimis orauit. Deinde ſurgens facto
ſigno crucis ſuꝑ vas vſqȝ ad ſummū poculo impletū eſt: ex quo operarii
vſqȝ ad cõſummatiõem baſilice vberrime potãtes: grãs egerūt. Qua
dam nocte ſabbati circa gallicantū egreſſa eſt btã genouefa ad baſilicã
ſancti Dyoniſii. Cereus vero qui anteferebatur extinctus eſt. Quo tur
batis virginibus que cum ea erãt pre horrore noctis: cereum ſibi dari ꝓ
cepit. Quem ut tenuit: ſtatim illuminatꝰ eſt. Silr eodem tꝑe cū in eccīa
diu proſtrata in orõne ſurgeret: cereus nõdum igne cõtactus: diuino nu
tu accenſus eſt in manu eius. De quo ⁊ plures infirmi paululum in fide
auferentes: ſanati ſunt ¶ Quedã mulier furata eſt calciamenta eius q̄
vt domū venit: excecata eſt. deinde proſtrata ad pedes eius: veniã petẽs
ſignatis ab ea oculis: viſum recepit ¶ Hildericus etiā francoꝝ rex val
de diligens eã: timens ne vinctos quos interimere cogitabat ſctã eripet
ingrediens vrbem pariſioꝝ: portam claudi precepit Qđ audiens ſancta
ſtatim ad liberãdas aĩas perrexit. Inter cuiꝰ manus populo porta ſe ſine
claue reſerauit. ⁊ ſic regē cõſecuta: ne vinctoꝝ capita ãputarent obtinuit

¶ Fuit etiam eo tpe btūs ſimeon in columna: quem negociatores eūtes
et redeuntes ferunt de illa interrogaſſe: ⁊ eam veneratione profuſa ſalu⸗
taſſe: ⁊ ſe in orōnibus eius mēorem eſſe popoſciſſe. ¶ Pariꝰ etiā oblati
ſunt ei energumini: ꝓ qbus in baſilica beati dioniſii ipa orāte vocifera
bātur clamātes ꝓpe iam eſſe quos ſibi in ſolatio venire btā genoveſa ꝑ
cabatur, forſitan angeli vel martires. Que ſurgēs ⁊ ſignās vnūquenqꝫ
curauit a ſpū immūdo; vt fetor ḡuiſſimꝰ aſtantiū nares attingeret. ¶ A
die etiā epiphanie vſqꝫ ad cenā dñi btā genoveſa in cella recluſa: ſoli deo
vacabat in orōnibꝰ ⁊ vigilus. Audiens aūt puella quedam religioſa ad
fores eius magis curioſitate ꝙ fide ꝑmota: quid ſancta in cella ſua age
bat ſcire volens: ſtatim lumen amiſit. Quā ſcā ꝯſummata q̄dragesima
egrediens: orōne et ſigno crucis illuīauit. ¶ In ecctia etiā bti martini tu
ronenſ cū in angulo quodā oraret: vnuſ de pſallentibꝰ arreptꝰ a demōio
ꝓprios artus lacerabat. Cūqꝫ btā genoveſa ſpm̄ immundū exire iube
ret: ⁊ ille per oculū ꝓgredi ſe minaref: impante illa fluxu ventris eiectꝰ
eſt, feda relinq̄ns veſtigia. ¶ Per idem tps ſtans in aditu domꝰ ſue vi
dit puellā in manu ampullā geſtantē quā pauloante emerat: ⁊ interroga
ta quid eſſꝫ vidit demonē ſedentē in ore ampulle: ⁊ minās inſufflauit in eā
ſtatimqꝫ pars de ore ipſius ampulle cecidit. ¶ In territorio meldenſi cū
ꝓpriam meſſem meteret: valde turbati ſunt opari: ꝓpter imbrē immine
tem. At illa ingreſſa tentoriū: qđ ſine intermiſſione facere ꝯſueuerat cū
lacrimis proſtrata: orōne obtinuit. vt cū in circūitu oīs segetes pluuia
rigaret: nec meſſem: nec eius meſſores gutta aliq̄ attingeret Tāta etiā
ſanctitate pollebat: ꝙ etiā ſpū ꝓphetie plena: oīs quoqꝫ morbos ab hu
manis corpibus expellebat. Egentibus panes integros dabat: adeo vt
eius puelle ſepe partem panis quā in clibano poſuerāt nō inuenirent.
Vixit autē pluſ ꝙ. lxxx. annis. Huiꝰ aūt natale celebratur tercio nonas
ianuarii. Hec vincentiꝰ. Reliqua aūt q̄ hic inſeruntur: ex certiſſimis: ac
ꝓbatiſſimis eccleſie in qua beata virgo preſidet codicibus: quoꝝ etiam
nonnulla ipſe Vincentiꝰ teſtatur: extracta ſunt. ¶ Poſt tranſitū vero
beatiſſime virginis lampas eius ſepulcro appoſita eſt: in qua preter olei
conſumptōēꝫ ignis permanebat: cuiꝰ cōtactu infirmi ſanabātur. lāpade
videlꝫ mutata in fontem, oleo in medicinaꝫ. ¶ Homo quidā: lingue: et
oculoꝝ priuatus officio: ad ſepulcrū virginis accedens: ⁊ viſum: ⁊ loq̄n
di viſum recuperauit. ¶ Mulier quedā in viſione admonita: filiū a na
tiuitate cecum: ad prefate virginis locum detulit: Cumqꝫ in eccleſia mi
raculum recitaretur: quō dñs ihesus xp̄c oculos ceci nati apuit: cōtinuo
aperti ſunt eius oculi ¶ Reuelatur cuidam a natiuitate muto: vt ad ſe
pulcrū virginis ſe tranſferat: vocis illic beneficiū pcepturus. Cūqꝫ in fi
de reuelatōnis die dñico illuc ꝑueniſſet: ſtatim lingue illius vinculū eſt ſo
lutū: et loquebatur. magnificans deum. Interrogatus ergo ab abbate

quid pꝰ indultum ſibi vocis beneficiuꝫ agere velit. reſpondet ꝙ a loco il
lo recedere nolit. nolit ad ꝓpria redire. nolit oībꝰ diebus vite ſue ſine pñ
tia virginis viuere. Cuiꝰ votū leto aīo amplectēs abbas: vite ſibi neceſ
ſaria iubꝫ miſtrari Cū latro qdā carceri mācipatꝰ cuſtodis negligentia
de carcere exiſſet: fugientēqꝫ ad ſepulcrū virginis p̄ſes inſequeret̄. virgi
nemqꝫ latro ī auxiliū implorādo acclamaret. preſes vero ī eiꝰ blaſphemi
am ꝓrūpet: ſubito caſu lapſus p̄ſes: latrone liberato: mirabilr̄ expirauit
Cum alio tp̄e fluuiꝰ ſecane vltra modū intumeſceret: ⁊ ad capellā vir
ginū quā prope eccl'iam ſancti iohānis baptiſte virgo ꝯſtruxerat. ad me
diū vſqꝫ edificii ꝑtingeret. lectulꝰ in quo deceſſerat qui ibideꝫ ſuabatur
fluie infuſus: aquis ꝯtinue deſcendētibꝰ atqꝫ diſcedētibꝰ ab illis intactꝰ
eſt inuentꝰ. Poſt aliquot vero dies: cū cenobio a normannis incendio
cōſumpto: corpꝰ virginis a fratribꝰ ad ategias villam ſuā deportaretur
multis etiā ibidem claruiſſe miracul' cōprobatur Ibi quidem altare eccl'e
cui aſſeſſura erat virgo. ſctā cruce. ſctōꝝqꝫ reliquiis vt moris eſt adorna
tum. tanꝙ eius aduentui ꝯgratulās mouebat̄: cui ſuppoſita qđ cupierat
ſe adeptum demonſtrās. firmū nec ampliꝰ moueri ꝓbatū eſt. In cuiꝰ
quidē deportatōe cereus vt i dū viueret iterū atqꝫ iterū miraculoſe eſt ac
cenſus. Cum aūt abbas qui tunc preerat. dentē a corp̄e virginis paucis
conſciis extrahens apud ſe ad ſui tuitōem ſuare vellet: cōtinuo ſumma egri
tudine correptꝰ: dentem teca criſtallina incluſum: ꝙcito potuit reſtituere
curauit. Audita vero inter pariſios et normānos ꝯcordia: corpꝰ virgi
nis ad eccl'iam ſuā deferētes: nō eo loco vñ educta fuerat in cripta: ſꝫ ſup
maiꝰ altare vbi nūc cernitur: fratres honorifice collocauerūt. Corpꝰ autē
virginis cū ſuo capite integrū in capſa ꝯſiſtere. p̄ntibꝰ nōnull' huiꝰ regni
ep̄is poſtmodū inuentū eſt atqꝫ ꝓbatū Tp̄e Ludouici fortiſſimi
regis frācoꝝ illuſtriſſimi. diuina vltōe mēbra que miſeri hoīes exhibue
rāt ſuire iuſticie ⁊ iniquitati ad iniquitatē. cepit morbꝰ igneus quē phi
ſici ſacrum ignem appellāt cōſumere. Multoꝝ igitur ſctōꝝ egrotis ſuf
fragia depoſcētibꝰ. nec impetrātibꝰ. recordatꝰ eſt religioſiſſimꝰ pariſioꝝ
antiſtes ſtephanꝰ: qualr̄ btā virgo genoveſa p̄fatam vrbem a mltis oli
ꝑiculis liberauit. ac exinde ſolennes ꝓceſſiones in quibus ꝯſulto abbate
atqꝫ cōuentu p̄fata virgo ad eccl'iam beate virginis marie deportaret̄:
inſtituit. Ordinata itaqꝫ ſm̄ morē canonicū ꝓceſſione. ingredientēqꝫ ſctā
virgine eccl'iam beate marie. cōtinuo ad tactū feretri. oēs male hn̄tes
tribus exceptis: ſunt ſanati. Cum vero ſequēti āno felicis recordatōnis
Innocentius papa gallias trāſmearet. de tāto inſtructꝰ miraculo. grās
agens deo: ac ſancte virgini: annis ꝑpetuis ſolenni mēoria celebrādū mi
raculum cōdonauit. Verū cuꝫ per ſingulos annos p̄dicti miraculi mēo
ria ſolenniter. vt dictū eſt veneraret̄. cōtigit ſemel per abſentiā capicerii
expenſas formidātis. ſine ornamētis ac luīaribꝰ que habebat miniſtrare

celebrari. Vñ accidit vt ſequenti die eccle ſctuariũ aſcendens diuinaꝫ ex
pert⁹ virtutẽ: ſubito lapſus ſine voce mirabil'r expiraret. Experti ſunt igit
atqꝫ indies experiũtur q̄pl'imi: q̄nto cum tremore xp̄i virginẽ oporteat ve
nerari: vbi cuꝫ humilitate recipit cecitas viſum. debilitas greſſum. ac e di
uerſo obſtructe infidelitate mentes ꝑcipiunt interitũ. Nris igitur qua
libuſcũqꝫ laudib⁹ genorvefam veneremur: ſed cum tremore: venerãtes
eius ſuffragia imploremꝰ: ſed cum fide. Et reuera dignũ eſt genorvefaꝫ
laudibus honorari: que pariſioꝝ inclitaꝫ vrbem regni xp̄ianiſſimi p̄cipuã.
ſtabiliſſimũqꝫ columen. toti⁹qꝫ xp̄ianitatiſ in fide ⁊ doctrina mgr̄aꝫ eru
ditiſſimaꝫ totiens a tãtiſqꝫ ꝑiculis liberauit. ab inimicis hoſtili cede dimi
cantibus eripuit. inundantiũ fluctus aquaꝝ reſtrinxit. ignis horrendi in
membris hũanis incendiuꝫ cõſumpſit. cecis viſum. claudis greſſum. ſur
diſqꝫ auditũ reddidit. ab obſeſſis demoniũ precibus effugauit. Et non
ſolum precibus: veruꝫ etiã maxima dñs per fimbrias veſtimẽti genorve
fe ſibi dilecte virginis ſup egrotos ac variis detẽtos languorib⁹ oñdere
ſepius dignatus eſt ſanitatũ remedia. Unde merito in pariſii celſi mõtis
vertice extitit collocata: vbi honorifice ſublimata: ac mirifice adornata:
nõ ceſſat iugiter ſanitatũ et gr̄aꝝ emittere fluia: his q̄ in fide depoſcunt
ei⁹ largitões. Vñ et oportet illi nos tota mentis deuotõe cõmittere: q̄m
ip̄a eſt q̄ aſſidue orat ꝑ popl'o ſibi deuoto: et ꝑ tota xp̄ianitate. Nos igit̃
ſuoꝝ mirabiliũ hãc particulã mẽorantes: ac etiã venerãtes cũ celeber
rimo illo venerabiliũ religioſoꝝ cetu ſuo gl'oſaꝫ xp̄i ſpõſam nobileꝫ vir
ginem debitis glorificemꝰ genorvefam laudibus. poſtulantes: vt eadem
ſupplicãte perfrui paradiſi mereamur gloria per ſecula Amen.

CCXXIIII

Dominica in ramis palmaruz

Hodie ſancta mr̄ eccl'ia duas ꝓceſſiones ſolenniter recolit. Pri
ma fuit q̄ iudei a mõte oliueti vſqꝫ in hierl'm cũ ramis palma
rum et oliuaꝝ et cũ magnis canticis xp̄m aſſociauerũt. Et iſta
ꝓceſſio fuit magne reuerẽtie ⁊ honoris. Et hãc repreſentat eccl'ia in ho
dierno euãgelio. Scd̄a ꝓceſſio fuit qua iudei xp̄m hierl'm in montem cal
uarie cũ magnis opprobriis et irriſionib⁹ duxerũt. Et iſta fuit ignomi
nie magne ⁊ doloris. Et hãc repñtat eccl'ia in euãgelio paſſionis hodier
no. Circa primã proceſſionẽ q̄ttuor ſunt videnda. Primo a quibus iſta
proceſſio ſit fcã: q2 nõ eſt facta a magnis aut diuitib⁹: ſed a pueriſ ⁊ pau
peribus. Vñ d̄r in euãgelio hodierno. Plima aũt turba ſtrauerũt veſtimẽ
ta ſua in via. Vñ em̄ pueri ⁊ paupes xp̄m ꝓceſſional'r deducebãt. pharí
ſei ⁊ p̄ncipes xp̄i mortẽ tractabãt. Simplices em̄ ⁊ paupes xp̄o adhere
bant. Vñ xp̄c de oib⁹ diuitib⁹ vnũ ſolũ. ſ. zacheũ habuit amicum: vñ luc.
xix. Xp̄c de oib⁹ potentibus vnum ſolum. ſ. centurionẽ habuit: vñ math.

viii. De omnibus ſapientibus vnum ſolum. ſ. Nicodemū habuit. Joh.
iii. Un̄ .i. cor. i. Uidete vocatōem vr̄am frēs: q2 non multi ſapiētes ꝑm
carnem. nō multi potentes. nō multi nobiles: ſed que ſtulta ſunt mundi
elegit dn̄s: vt cōfundat ſapientes Scd̄o videndū eſt: quare xp̄c vadēs
ad mortem tantū honorē recipe voluit cū alias honores ⁊ regnū reſpuit
vt dr̄ Johānis. vi. Hic dicendū: ꝙ xp̄c hoc ideo fecit: q2 ille q̄ cōſtitutus
eſt in honoribus magnis: debet hr̄e mortis mēoriam: ut non ſupbiat. Si
aūt quis habet magnas diuitias: cogitet q2 vadit ad mortē: ⁊ ꝙ de oib9
ſuis diuitiis nichil niſi vile ſudariū ſecum portabit. Unde dicebat Job
xvii. Qui fui magnus: ſaccū conſui ſup cutem meam ⁊ operui cinere car
nem meā. Item eiuſdem. i. Nudus egreſſus ſum de vte. ma. m. nu. re. il.
Si quis eſt in magnis honorib9 cōſtitut9: cogitet: q2 vadit ad mortē vbi
ſi erat in gradu ſupmo: ponetur in loco infimo: q2 ſub terra. Si ſup alioſ
aſcenderit dn̄ando ſpentes ⁊ beſtie ſup eius foueā aſcendent: ꝯculcādo
eum. Ideo eccl. x. dr̄. Cū moritur hō: hereditabit ſpentes. beſtias: ⁊ ver
mes Item cū aliq̄s nutrit corp9 ſuū diuerſ delicus. diuerſ colorib9 ipm
ornādo. voluptates carnis exercēdo: cogitet: q2 vadit ad mortem vbi ver
mes corp9 ſuū delicate nutritū: comedent et lacerabūt. Job. xxvii. Uiſce
ra ei9 plena ſunt adipe ⁊ medull' oſſa illi9 plena irrigātur. et tn̄ in puluer
dormiēt: ⁊ vermes operient eos. Hugo de ſctō vic. in li. d clau. anie. ſic ait
Cur carnē tuā precioſ rebus impingas: quā poſt paucos dies vermes
comeſturi ſunt in ſepulcro: et animā tuam precioſ operib9 nō adornas: q̄
deo et angelis ei9 pn̄tanda eſt in iudicio. Cur animam tuam vilipendis
et ei carnem preponis: ancillā dn̄ari: et dn̄am ancillari magna abuſio eſt
Tercio videndū eſt q̄re xp̄c tanto honore ſibi impenſo voluit lacrīas
emittere. Dicit em̄ luce. xix. Xp̄c cū veniſſet hirlm cū tāto honore fleuit
ſup eā. In h ipſe voluit oſtēdere ꝙ gaudia ⁊ honores hui9 ſcl'i lacris et
dolorib9 ſunt ꝑmixta. In celo oīa ſunt pura. in mūdo oīa mix in inferno
oīa ſunt feculenta Unde aug9. in li. de tri. in ꝑſona xp̄i dicit. Quid ē illud
Ero illorꝝ deus: niſi: ero oīa quecūqz deſiderantur. ſ. vita. ſalus. vict9. co
pia. gloria. honor. et pax. Iſta in celo oīa ſunt pura. in mundo mixta. in
inferno feculenta. Uideamus per ordinē. Uita in celo eſt pura q2 ibi eſt
ſine timore. prout eſt in mundo: eſt mixta: q2 ibi eſt vita cū morte. prout ē
in inferno: eſt feculenta et corrupta: q2 ibi eſt mors ſine vita. Salus ꝓut
eſt in celo: eſt pura. q2 ibi ē ſal9 ſine egritudine. ꝓut ē in mūdo: ē mixta: q2
ibi ē ſalus et egritudo. ꝓut ē in inferno: ē feculēta ⁊ corrupta: q2 ibi ē egri
tudo ſine ſanitate. Uict9. id eſt. ſacietas. ꝓut eſt in celo: eſt pura: q2 ibi eſt
ſacietas ſine eſurie. ꝓut eſt in mūdo: eſt mixta: q2 ibi eſt ſacietas ⁊ eſurieſ
prout eſt ī inferno eſt feculenta ⁊ corrupta: q2 ibi eſt ſūma eſuries ſine ſa
cietate. Copia. i. diuitie. ꝓut ſunt in celo: ſunt pure: q2 ibi ſūt diuitie ſine
pauꝑtate. ꝓut ſunt in mundo: ſunt mixte: q2 ibi ſunt diuitie et pauꝑtas.

prout ſunt in inferno ſunt feculente et corrupte:qꝛ ibi eſt ſūma pauptas ſine diuitiis. Alia.i. pulcritudo:prout eſt in celo eſt pulcra:qꝛ ibi eſt pulcritudo ſine deformitate:prout eſt in mundo:eſt mixta:qꝛ ibi eſt pulcritudo cum deformitate:prout eſt in inferno eſt feculenta ⁊ corrupta:qꝛ ibi eſt deformitas ſine pulcritudine. Honor:prout eſt in celo eſt purus:quia ibi eſt hornor ſine idignitate:ſed prout eſt in mundo eſt mixtuſ:qꝛ ibi eſt honor cum indignitate:prout eſt in inferno eſt feculentꝰ ⁊ corruptus:qꝛ ibi eſt dedecus ſine honore. Pax:prout eſt in celo eſt pura:qꝛ ibi eſt pax ſine perturbatōe:prout eſt in mūdo eſt mixta:qꝛ ibi eſt pax cū pturbatōe prout eſt in inferno eſt feculenta et corrupta:qꝛ ibi eſt ꝯtinua pturbatio ſine pace. Omnia bona prout ſunt in celo ſunt puriſſima:qꝛ ibi ſunt oīa bona ſine malo:ſed ut ſunt in mundo ſunt mixta:qꝛ ibi ſunt multa bona permixta malis:prout vero ſunt in inferno:ſunt feculenta ⁊ corrupta:qꝛ ibi ſunt omnia mala ſine cōmixtione alicuiꝰ boni. Iſta omnia dicit pphe ta dauid. Calix in manu dñi vini meri.plenus mixto:⁊ inclinauit ex hoc in hoc. Verūtamen fex eiꝰ non eſt exinanita.bibent ex eo oēs peccatores terre. Ex his verbis habetur ꝙ deus habet tres calices:vnꝰ eſt plenus vino mero. In illo bibunt oēs in celo. Iſte eīn calix plenus eſt vita ſanitate.copia.diuitiis.honore.⁊c̄. Alius calix eſt plenꝰ mixto:⁊ de iſto bibunt hoīes in mūdo:qꝛ calix iſte plenꝰ eſt ſanitate cum egritudine.ſacietate cum eſurie.diuitiis cum pauptate.⁊c̄. Terciꝰ calix eſt plenꝰ fece ⁊ de iſto bibunt damnati in inferno:et iſte eſt plenus egritudine.morte pauptate:⁊ omnibꝰ aliis. Quarto videndū quare xp̄c noluit ſedere ſup equum:ſed ſuper aſinam.hoc ideo fecit:qꝛ nō ſedet in cordibꝰ ſupboꝝ:ſed humilium et manſuetoꝝ. Chriſoſtomꝰ. Non ſedit xp̄us in curru aureo purpura fulgens.nec aſcendit ſuper feruidum equuz diſcordie amatorem:ſed ſuper aſinam tranquillitatis:et pacis amicam. Per equū ſuperbus.per aſinuz humilis deſignatur. Nam equus ſi tangitur:recalcitrat.aſinus vero manſuetudine morat͛. Sic ſuperbi ſi reprehendūtur.impatienter ferunt.manſueti patienter audiunt. Quedā aīalia ſunt ꝗ non pmittūt ſe tangi.vel qꝛ arrogantia ſunt:ſicut leo.vel qꝛ nimis ſilueſtria:domeſticari nō poſſunt:ſicut lupus.vel qꝛ ſunt pungitiua:ſicut ericius. Sic ſil'r ſunt tria genera hoīm qui nolunt reprehendi. Primi ſunt ſupbi:de quibꝰ pphetа dicit. Tāge montes.id eſt.ſupboꝝ mentes:⁊ fumigabūt p impatientiā ⁊c̄. Et eccl.xiii. Diues iniuſte aget:⁊ fremebit paup aūt leſus tacebit. Alii ſunt in malis indurati:qui ad inſtar lupi nō pñt domeſticari:nec ad bonū induci:de quibꝰ eccē.i. Difficile taleſ corriguntur.nolunt corripi. Ideo eccl.xxxii. Peſtifer hō vitabit correctōnem Tercii ſunt hoīes aſtuti:ꝗ ſi tangūtur.id eſt.corripiantur:ſicut ericiꝰ ſtatim excuſatōnibꝰ multis ſe abſcondūt. Prouer.xxviii. Qui abſcōdit ſcelera ſua nō diriget:qui aūt ꝯfeſſus fuerit:viuet et nō morietur. Circa

ſcđaȝ pceſſionem notanda ſunt duo. Primū ꝙ in iſta proceſſione fuerūt varietates perſonaꝝ. Quidā eni fuerunt boni: qui fuerunt facti mali: et nūq̄ rcupauerīt bonitatē: ſicut iudas. Quidā boni q̄ ſemp pſeuerauerīt: ſicut beata virgo maria. Alii vero boni et poſtea mali. poſtea tñ ſuam recupauerūt bonitatē: ſicut apl'i qui fideȝ in paſſione pdiderīt: ſed ī reſurrectione recupauerūt. Maloꝝ due ſunt differentie. Quidā em̄ fuerīt mali qui poſtea facti ſunt boni: ſicut latro a dextris pendens ⁊ longin⁹. Alii fuerunt mali qui ſemp in malicia pſeuerauerīt: ſicut latro a ſiniſtris. ⁊ iudei qui crucifixerīt. Ab iſta pceſſione quidā fugerūt corpe ⁊ mente: ſicut apl'i qui fugerīt corpal'r ⁊ fidem pdiderīt. Item alii fugerūt nō corpe ſed corde: ſicut maria magdalena: et cetere mulieres que iuxta crucē corpal'r ſteterūt: ſed tñ fidem amiſerīt. Alii fugerūt corpe: ſed non corde: ſic creditur de iacobo fratre dñi. De quo hiero. in libro de viris illuſtribus ꝙ in paſſione votum vouit non ſe comeſturū: donec videret xp̄m reſurgētem. Alii ſunt: qui nec corde nec corpe fugerūt: ſicut btā virgo que iux̄ crucem ſtetit: et fidem inteḡliter ſuauit. Scđm qđ ī iſta pceſſione oſ̄ditur. eſt magna in iudeis voluntatis multiplicitas. In p̄ma em̄ pceſſione iudei fecerīt xp̄o ſex magnos honores. In ſecūda vero ſex magna vituperia. In prima cū magna ip̄m reuerētia ſup aſellum poſuerīt: ⁊ ī via veſtimēta ſtrauerīt. In ſecūda cū magna ignominia ip̄m in patibulo poſuerūt: ⁊ eū ſuis veſtib⁹ ſpoliauerīt. In prima ramos palmaꝝ ⁊ oliuaꝝ ſibi portauerīt: in ſcđa ſpinas acutiſſimas capiti ſuo affixerūt. In p̄ma regem eum appellauerīt: in ſecūda ip̄m negauerīt. In prima appellauerīt eū ſaluatorē dicētes. oſanna. id eſt. ſalua obſecro. in ſcđa negauerīt ip̄m ſaluatorem: dicentes. Saluos alios fecit: ſeipſum ſaluū facere nō pōt. In prima dixerūt eum bñdictuȝ in noīe dñi. in ſecūda maledictū ⁊ malefactorē eſſe: et crucis patibulo eū figendum: dicentes. Tolle tolle ⁊ crucifige eū.

CCXV

De cena domini

Cena facta cū dyabol⁹ miſiſſet in cor vt traderet eū iudas ſcarioth. ſurrexit a cena ⁊ poſuit veſtimenta ſua. Iohā. xiii. videm⁹ em̄ ꝙ qñ amici ſepanť ab inuicē ſolent p̄mo inuicē epulari: ſic ſciēs xp̄s ꝙ ſcito a ſuis apl'is ſepari deberet: prius cū ip̄ſ cenare voluit. Unde Luce. xxii. Deſiderio deſideraui: hoc paſcha mādūcare vobiſcuȝ anteq̄ patiar. In hac ergo cena chriſtus aſſumpſit perſonam amici: pſonam hui: perſonam epiſcopi. Perſonam ſiquidem amici accepit in hoc ꝙ tam familiariter comedit. In hac cena ꝯmedit agnū paſchalē. Et q̄l'r debeat comedi habeť. Exod. xii. Non comederis ex eo crudum quid: nec coctum aqua: ſed tm̄ aſſum igni. Hic aliqua ꝓhibentur. ſ. ut nō comedatur crudus: nec aqua coctus: et ꝙ ſit igne aſſatus. Caro enim cruda non

eſt igne cocta.caro vero elixa licet ſit cocta:non tñ eſt adeo ſapida.Illi
ergo comedunt cruda:qui hñt coꝛ crudum.id eſt.non coctũ igne amoꝛis
Illi comedunt elixum:qui non habent in coꝛde ſapoꝛem deuotõis.Illi
comedunt aſſatum igne:qui habẽt coꝛ coctum igne amoꝛis ⁊ ſapidum
Secũdo debet comedi eius caput cum pedibus ⁊ inteſtinis.Caput iſtiꝰ
agni eſt eius diuinitas .Unde.i.Coꝛ.xi.Caput eius deus.pes eiꝰ hu
manitas que eſt infirma in natura.Inteſtina ſunt eius anima. Iſta om
nia debemus comedere.Fuerunt quidaʒ heretici qui dixerunt xpm non
eſſe verum deum:iſti caput non comedebãt.Alii dixerunt eũ nõ eſſe ve
rum hominẽ:nec hꝛe veram carnem:ſed fantaſticaʒ:iſti pedes non come
debant.Alii dicebãt eum non habuiſſe animã rationalem:ſed loco aĩe
ſolum diuinitatem:iſti inteſtina nõ comedebãt.Nos ergo fideles caput
⁊ pedes cum inteſtinis comedamꝰ:vt de eius diuinitate aĩa ⁊ carne fi
deliter ſentiamꝰ.Tercio debet comedi cum lactucis agreſtibꝰ.id eſt.cũ
amaritudine dolendo de peccatis omnibꝰ. ¶Notandum ꝙ quidaʒ ſunt
qui comedunt iſtas lactucas integras.quidam contritas.quidã ſuccum
ipſaꝝ.Sunt eñi quidam qui habent de ſuis peccatis ſuperficialem do
loꝛem que attritio poteſt dici:iſti ſumunt illas lactucas integras.Talis
attritio non iuſtificat peccatoꝛem plene.Hiere.v.Percuſſiſti eos:⁊ non
doluerunt.attriuiſti eos:⁊ renuebãt accipere diſciplinã.Alii ſunt maio
ris perfectõnis qui ſcʒ non ſolum peccata ꝯterunt:ſed etiã lacrĩas emit
tunt.Iſti ſumunt agnum cum ſucco lactucaꝝ.id eſt.cum abundantia la
crimaꝝ.Grego.in moꝛal.Carnes cum lactucis agreſtibus ſunt edende
vt cum coꝛpus redemptoꝛis accipimuſ:nos pꝛo peccatis noſtris in fleti
bus affligamꝰ:quare ipſa amaritudo penitentie abſtergit a mentis ſto
macho perverſe humoꝛem vicioꝝ. ¶Quarto debet comedi cum panibꝰ
azimi.id eſt.cum panibus non fermentatis.panes comedit cum fermen
to ſm Gregoriũ qui bona ſua cum coꝛruptõne vane gloꝛie facit:quibꝰ
dominꝰ dicit.Sacrificate de fermento laudem.De fermento namqʒ im
molat qui deo de rapina parat.Sed ille ſine fermento comedit:qui ſe a
mala ſocietate cuſtodit.pꝛima Coꝛ.v.Modicũ fermentũ totam maſſaʒ
coꝛrumpit. ¶Secundo chꝛiſtus aſſumpſit perſonam ſerui in eo ꝙ pedes
ſuoꝛum diſcipuloꝝ lauit.Lauit autem pedes coꝛpoꝛales et ſpirituales.
Primo lauit coꝛpoꝛales in exemplum ⁊ documentum.in exemplum qui
dem humilitatis:vt ipſe dicit.Exemplum dedi vobis vt vos ita faciatiſ
Iſtam tamen humilitatem Petrus abhoꝛruit:dicens. Non lauabis mi
chi pedes ineternum .Cui reſpondit chꝛiſtus.Si non lauero te.non ha
bebis partem mecum. Tunc Petrus timoꝛe et amoꝛe percuſſus obtu
lit lauandos pedes.manus:et caput . Sed Chꝛiſtus coꝛripuit eum:
aſſerens ꝙ non indigebat lotione capitis : nec manuum: ſed tantum
pedum.per caput intelligitur intentio.per manus operatio. per pedes

affectio. Duo prima. ſcilicet intentio ⁊ operatio in petro munda erant.
Et ideo lotione capitis et manuum non indigebat. Habebat autem in-
tentōem in omnibꝰ bonam. opatiōem mundam. ¶ Secundo lauit pedes
ī documētū: ad oſtendendum ꝙ plati dn̄t lauare ſubditos. Tunc autē nō bn̄
lauatur: aut qꝛ manus eſt iniqua: aut qꝛ eſt turbida: ⁊ immunda. Eccleſi.
xxxiiii. Ab immundo quid mūdabitur. Gregoriꝰ. Prius oportet te mū-
dari ſi alium vis mūdare. ſapientem prius fieri: ⁊ ſic alios facere ſapien-
tes. Lumen fieri: ⁊ ſic alios illuiare. Accedere ad deum: ⁊ ſic alios addu-
cere. ſanctificari: ⁊ ſic alios ſanctifacere. Item manus habere rectas et
ſic eſſe recti conſilii. vtputa rectum dare conſilium. Secundo qn̄ aqua ē
immunda. aqua immūda eſt amor mundi. Ciere. ii. Quid tibi in viā egi-
pti: vt bibas aquā turbidam. Talis em̄ aqua non lauat: ſed coinquinat.
Augꝰ. Quiſquis es in mundo ad te venit qui fecit mundū: vt eripiat te
de mundo: qꝛ ſi aliqua delectatio te delectet in mundo. ſemp vis eſſe im-
mundus: ſi tn̄ aliqua neceſſitas te retinet. mundus. ſcꝫ deus habitat ī te.
qui mundat mundos ⁊ eris mundus. Tercio quādo ipſa macula pedum
ex nimia frequentatōne efficitur nimis tenax ⁊ inueterata. Ecci. xxxiiii.
Qui baptizatur a mortuo. id eſt. qui lauatur a mortali peccato. ⁊ iterum
tangit mortuū: quid profuit lauatio eiꝰ. Unde. ii. petri. ii. Facta ſunt po-
ſteriora deteriora prioribꝰ. cōuenit illis illud. Canis reuerſus eſt ad vo-
mitum ſuum et ſus lota iterum in volutatōnem luti. Tercio lauit pedes
ſpiritualiter aqua ſui ſanguinis. De quo dicitur Apocalipſis. ſecundo.
Lauerunt ſtolas ſuas in ſanguine agni: et dealbauerūt eas. Ex quo ma-
gis ſanguis xpi dealbare dicitur: videtur ꝙ habet virtutem lactis et nō
ſanguis. Lac enim eſt ſanguis in vberibus excoctus. ſanguis autem chri-
ſti fuit excoctus in corpore ſuo: et in corde noſtro. In corpore ſuo fuit ex-
coctus igne amoris ſui. tam vehementer in corpore ſuo ebulliuit: qꝛ ap-
to latere cum impetu emanauit. In corde autem noſtro ſunt duo vbera.
ſcilicet intellectus et affectus. Dicitur autem excoqui in vbere intellec-
tus per meditationem. et vbere affectus per deuotionem. et ſic ſanguis
chriſti in ſuo corpore et noſtro corde. per meditatōnem et affectōnem ver-
titur in albedinem. et animas noſtras dealbat et mundat. Apocalipſis
primo caplo. Lauit nos a peccatis noſtris in ſanguine ſuo. ¶ Tercio
accepit chriſtus perſonam epiſcopi: quando. ſcilicet panem ⁊ vinum in
corpus ſuum tranſmutauit: ⁊ apoſtolis poteſtatem conficiendi dedit. Et
iſta eſt maior poteſtas que vnꝗ͂ homi data fuit. Eſt em̄ poteſtas dei ma-
gna facere aliquid de aliquo: ſicut qn̄ fecit hoīem de terra: et euam de co-
ſta ade. Eſt ⁊ alia ptās dei maior: ſicut de nichilo aliqͩ facere: ſicut fecit
celū ⁊ terrā. Eſt ⁊ tercia maxia: ſicut de creatura creatorē. Iſtam ptātem
n̄ dedit angelis: ſed ſolis ſacerdotibus: qꝛ diuina virtute in corpus ⁊ ſan-
guinem ſpeciem panis ⁊ vini cōuertunt. Un̄ euſebiꝰ Inuiſibil' ſacerdos

id eſt.xp̄c p miniſtros ſuos viſibiles creaturas in corpus ⁊ ſanguinem ſu um ſacrata ptāte cōuertit verbo ſuo.ſ.illo.Hoc eſt eīm cor.ɀq̄. Unde nō debet aliquis attendere ad viſum ſuū:qꝛ viſus putaret ſe videre colorē panis.nec ad guſtum:qꝛ putaret ſe ſentire guſtū panis.nec ad olfactum: qꝛ putaret ſe ſentire odorem panis ⁊ vini:ſed attendere debet ad auditū qꝛ dū audit conſecratōnis verba:ita eſt per omnia ſicut audit.hoc eſt eīm cor.ɀq̄.Qđ ſignificatū eſt Gen̄.xxvii.in yſaac:qui cū bn̄dixit iacob fuit decept⁹ eius viſus:qꝛ oculi eius caligauerāt:⁊ ipm̄ non agnouit. Fuit et deceptus olfactus:qꝛ credidit ſe ſentire odorem veſtimentoꝝ eſau. Fuit etiā decept⁹ guſtus:qꝛ credidit ſe comedere de venatōne eſau:⁊ comedit de venatōe iacob. Fuit ⁊ deceptus in tactu:qꝛ putabat ſe tangere man⁹ eſau:⁊ tangebat manus iacob. Sed auditus qui vocem iacob audiuit:nō fuit deceptus.imo dixit:Uox quidem iacob eſt. Sic etiā in iſto ſacramē to oēs alii ſenſus decipiunt̄ preter auditū. Et ideo oēs fideles qui audi unt verba conſecrationis:firmiter ⁊ veraciter credere debent ꝙ corpus chriſti eſt:et ſanguis eius.

Lombardica hiſtoria explicit. Anno dn̄i. M.cccclxxi.

Iſte liber eſt Hainrici zöſler de Vellmegg rectoris ecclie 1[illegible]

G.B. HOFBIBLIOTHEK KARLSRUHE

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK Baden-Württemberg